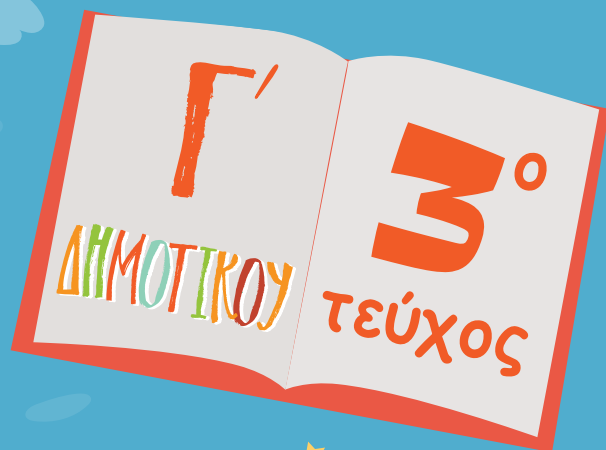

Σωτηρία Τζιβνίκου

Νεοελληνική γλώσσα

Εξερευνώντας τον Κόσμο των Λέξεων

Νεοελληνική γλώσσα

**Εξερευνώντας
τον Κόσμο των Λέξεων**

**Γ' Δημοτικού
3^ο τεύχος**

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συντονιστής/Αξιολογητής
Αξιολογήτρια
Αξιολογήτρια
Τεχνικός Εμπειρογνώμονας
Επικουρική Εμπειρογνώμονας
Υπεύθυνος του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης

Βασιλειάδης Κωνσταντίνος, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*
Καρλατήρα Διονυσία, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*
Κεφαληνού Νικολίτσα, *Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός*
Ψώμος Παναγιώτης, *Πτυχιούχος Πληροφορικής*
Καλογεροπούλου Παρασκευή, *Πτυχιούχος Γραφιστικής*
Αθανάσιος Γιαννίκας, *Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μέλος
της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης*

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Αννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

Σωτηρία Τζιβινίκου

Νεοελληνική γλώσσα

**Εξερευνώντας
τον Κόσμο των Λέξεων**

Γ' Δημοτικού
3^ο τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Συγγραφέας

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Συμβολή στην ανάπτυξη
του πρωτογενούς εκπαιδευτικού υλικού
Εικονογράφηση/Γραφιστική Επιμέλεια
Σελιδοποίηση

Γεροδήμου Ελένη, Εκπαιδευτικός Α/θμιας Εκπαίδευσης,
ΜΑ Ειδικής Αγωγής

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Αικατερίνη Γιαννίτση, Γραφίστρια

Ιωάννα Βαριά, Γραφίστρια - Εικονογράφος

Φιλολογική Επιμέλεια

Μπέσσα Σπυριδούλα, MEd Υπ. Διδάκτορας Φιλόλογος

Υπεύθυνη του μαθήματος
κατά τη συγγραφή

Σωτηρία Τζιβινίκου, Ph.D. Επίκουρη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Προεκτυπωτικές Εργασίες

Readnet Publications IKE

Πνευματικά Δικαιώματα Κειμένων

Το παρόν διδακτικό πακέτο διατίθεται αποκλειστικά για χρήση στα σχολεία, σύμφωνα με τους όρους που θα καθοριστούν από το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού. Τα κείμενα που περιλαμβάνονται σε αυτό, προέρχονται από τις εξής πηγές:

Κείμενα με αναφερόμενη πηγή και προέλευση. Ορισμένα κείμενα έχουν αντληθεί από δημοσιευμένες πηγές. Για αυτά τα κείμενα αναφέρεται η πηγή και η προέλευσή τους, και η χρήση τους γίνεται σύμφωνα με τους όρους πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν για τις πηγές αυτές.

Διασκευές δημοσιευμένων κειμένων από τη συγγραφική ομάδα. Η συγγραφική ομάδα έχει διασκευάσει κείμενα που προέρχονται από δημοσιευμένες πηγές, με στόχο την προσαρμογή τους στις ανάγκες του παρόντος διδακτικού έργου. Για τα διασκευασμένα κείμενα αναφέρεται πάντα η αρχική πηγή και προέλευση, ενώ η διασκευή καλύπτεται από τα δικαιώματα της παρούσας έκδοσης.

Πρωτότυπα κείμενα της συγγραφικής ομάδας. Τα υπόλοιπα κείμενα έχουν αναπτυχθεί εξ ολοκλήρου από τη συγγραφική ομάδα για τις ανάγκες του παρόντος έργου. Τα πρωτότυπα κείμενα προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας, και οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή χρήση τους επιτρέπεται μόνο για τους σκοπούς του έργου.

Πνευματικά Δικαιώματα Εικόνων

Οι εικόνες που περιλαμβάνονται σε όλα τα τεύχη του παρόντος διδακτικού πακέτου έχουν χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με τους όρους χρήσης και τις άδειες που παρέχονται από τις πηγές τους. Συγκεκριμένα:

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Canva.com ενσωματώνονται στο παρόν έργο με βάση τους όρους άδειας χρήσης που προβλέπονται από την πλατφόρμα. Το έργο συμμορφώνεται με την πολιτική εμπορικής και μη εμπορικής χρήσης όπως αναφέρεται στον επίσημο ιστότοπο του Canva.com.

Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από τη βιβλιοθήκη του Freepik.com έχουν αποκτηθεί και χρησιμοποιούνται σύμφωνα με την άδεια χρήσης της πλατφόρμας. Όπου απαιτείται, αναφέρονται οι δημιουργοί, όπως προβλέπεται από την άδεια χρήσης.

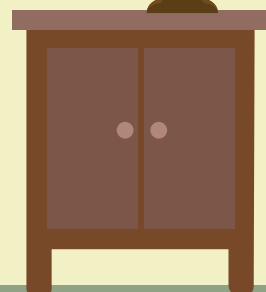
Οι εικόνες που έχουν αντληθεί από ανοιχτές πηγές στο διαδίκτυο χρησιμοποιούνται μόνο εφόσον συνοδεύονται από σαφή άδεια χρήσης που επιτρέπει τη χρήση τους για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους όρους χρήσης τους. Σε περίπτωση που κάποια εικόνα παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, η χρήση της δεν είναι εσκεμμένη και θα αφαιρεθεί άμεσα κατόπιν σχετικής ειδοποίησης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά θεματικό πεδίο ανά θεματική

Διδακτική Ενότητα (ΔΕ) (4 εβδομάδες)	6. Εξερευνώντας το Δικαίωμα στη Διαφορετικότητα σελ. 8	7. Εξερευνώντας τη Διατροφή μας σελ. 52
Διδακτική Υποενότητα (ΔΥ) (8 ώρες)	ΔΥ 1: Η έννοια της διαφορετικότητας. ΔΥ 2: Η πολιτισμική και κοινωνική διαφορετικότητα. ΔΥ 3: Η αξία του σεβασμού και της ισότητας. ΔΥ 4: Επανάληψη και εμπέδωση: Η αξία της διαφορετικότητας.	ΔΥ 1: Η σημασία της ισορροπημένης διατροφής. ΔΥ 2: Οι διατροφικές συνήθειες στον κόσμο. ΔΥ 3: Η επίδραση της διατροφής στην υγεία. ΔΥ 4: Επανάληψη και εμπέδωση: Η αξία της υγιεινής διατροφής.
1^ο θεματικό πεδίο: Προσληπτικές και παραγωγικές δεξιότητες (2 ώρες)	Παρουσίαση εργασίας με ρέοντα λόγο και προβλεπόμενη δομή. Διάκριση παραγράφων και συσχετισμός με την εναλλαγή νοήματος. Διατύπωση ερωτήσεων και διευκρινήσεων. Διαισθητικός διαχωρισμός πληροφορίας από σχόλιο.	Οργάνωση βασικού σχεδιαγράμματος για τη συγγραφή κειμένου. Ελεύθερη διατύπωση σκέψεων και κρίσεων για προσωπικό ή/και κοινωνικό θέμα.
2^ο θεματικό πεδίο: Κειμενικοί τύποι και πολυτροπικότητα (2 ώρες)	Αναγνώριση δομικών στοιχείων αφηγηματικού κειμένου. Γλωσσικά μέσα αφηγηματικού κειμένου (ρήματα, χρόνοι, περιγραφικά επίθετα). Σύνταξη αφηγηματικού κειμένου.	Αναγνώριση δομικών χαρακτηριστικών ενός κειμένου οδηγίων. Παραγωγή κειμένου οδηγίων.
3^ο θεματικό πεδίο: Γραμματική περιγραφή (2 ώρες)	Χρόνοι ρημάτων. Αντωνυμίες. Εθνικά ονόματα. Ρήματα σε -ώνω, -ίζω, -αίνω, -εύω και εξαιρέσεις. Προθέσεις.	Χρόνοι ρημάτων. Παραθετικά επιθέτων. Επίθετα σε -ιμος, -ινος, -ικος και εξαιρέσεις. Δευτερεύουσες προτάσεις (ειδικές, βουλητικές, ενδοιαστικές) ως αντικείμενο ρήματος.
4^ο θεματικό πεδίο: Λεξιλόγιο (1 ώρα)	Χρήση λεξιλογίου με θέμα τη διαφορετικότητα. Χρήση λεξικού. Δημιουργία οικογένειας της λέξης «συνηθίζω». Αντώνυμα - συνώνυμα.	Χρήση λεξιλογίου με θέμα τη διατροφή. Χρήση λεξικού. Δημιουργία οικογένειας της λέξης «υγεία». Αντώνυμα - συνώνυμα.
5^ο θεματικό πεδίο: Ανάγνωση βιβλίων/εκτεταμένων κειμένων (1 ώρα)	Εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών κειμένου (τίτλος, συγγραφέας). Εντοπισμός τίτλων και ανάγνωση βιβλίων με θέμα τα δικαιώματα των παιδιών.	Εντοπισμός βασικών χαρακτηριστικών κειμένου (τίτλος, συγγραφέας). Εντοπισμός τίτλων και ανάγνωση βιβλίων με θέμα τη διαφορετικότητα.

Εξερευνώντας το Δικαίωμα στη Διαφορετικότητα

6

Αναρωτιόμαστε...

Σε τι διαφέρουμε μεταξύ μας
και σε τι μοιάζουμε;

Τι θα μάθουμε;

Να εκτιμούμε και να αποδεχόμαστε
το διαφορετικό.

Να βρίσκουμε πληροφορίες μέσα
σε ένα κείμενο.

Να εκφράζουμε την άποψή μας
με επιχειρήματα.

Να φτιάχνουμε πλαγιότιτλους
παραγράφων.

Να κλίνουμε και να χειριζόμαστε
τους μελλοντικούς χρόνους
των ρημάτων.

Να αναγνωρίζουμε και να
χρησιμοποιούμε τις προσωπικές
αντωνυμίες.

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενότητων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενότητα

Η έννοια της
διαφορετικότητας.

2^η Διδακτική Υποενότητα

Η πολιτισμική
και κοινωνική
διαφορετικότητα.

4^η Διδακτική Υποενότητα

Επανάληψη:
Η αξία της
διαφορετικότητας.

3^η Διδακτική Υποενότητα

Η αξία του
σεβασμού και της
ισότητας.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ
ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ
ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Να διακρίνουμε τις προσωπικές αντωνυμίες
από τις κτητικές.

Να σχηματίζουμε τα εθνικά ονόματα.

Να γράφουμε σωστά τα ρήματα που λήγουν
σε -ώνω, -ίζω, -εύω, -αίνω.

Να χρησιμοποιούμε τις προθέσεις.

Κεντρική έννοια

Διαφορετικότητα

Έννοιες - κλειδιά

μοναδικότητα

ποικιλία

ισότητα

σεβασμός

αποδοχή

Σχετικές έννοιες

πολιτισμός

γλώσσα

έθιμα

ταυτότητα

φιλία

Βλέπουμε, σκεφτόμαστε, αναρωτιόμαστε

Συμφωνείς με το μήνυμα της αφίσας; Μάντεψε πώς σχετίζεται η αφίσα αυτή με τα μαθήματα της ενότητας; Γράψε μία ή δύο προτάσεις.

Στον διαδραστικό πίνακα της τάξης, δείτε την εικόνα. Κάντε μεγέθυνση, δείτε με προσοχή τα πρόσωπα και βρείτε ποιος είναι ίδιος με τον άλλο/ποια είναι ίδια με την άλλη;

Τι συμπέρασμα βγάξετε από τη μελέτη της εικόνας αυτής;

Μαντέψτε (κάντε υποθέσεις) για το αν και πώς σχετίζεται η εικόνα αυτή με τα μαθήματα της ενότητας.

Αφού ολοκληρωθεί η ενότητα, κάντε έλεγχο των υποθέσεων που κάνατε στην αρχή. Ήταν σωστές ή όχι;

Συνηθισμένος

Το ξέρω ότι δεν είμαι συνηθισμένο εννιάχρονο αγόρι. Θέλω να πω, φυσικά και κάνω συνηθισμένα πράγματα. Τρώω παγωτό. Κάνω ποδήλατο. Παιζώ μπάλα. Έχω ένα Xbox. Κάτι τέτοια πράγματα με κάνουν ένα συνηθισμένο παιδί. Έτσι νομίζω τουλάχιστον. Επίσης, νιώθω συνηθισμένος. Μέσα μου. Ξέρω, όμως, πως τα συνηθισμένα παιδιά δεν κάνουν τα άλλα συνηθισμένα παιδιά να φεύγουν τσιρίζοντας από την παιδική χαρά. Ξέρω πως τα συνηθισμένα παιδιά δεν τα κοιτάζουν παράξενα μόλις εμφανιστούν κάπου.

Αν έβρισκα ένα μαγικό λυχνάρι και μπορούσα να κάνω μια ευχή, θα ευχόμουν να είχα ένα κανονικό πρόσωπο που να μην ξεχωρίζει. Θα ευχόμουν να μπορούσα να περπατάω στον δρόμο και να μη με κοιτάζουν οι άνθρωποι και αμέσως μετά να κάνουν πως δε με είδαν. Να τι σκέφτομαι: Ο μοναδικός λόγος που δεν είμαι συνηθισμένος είναι επειδή κανένας άλλος δεν το βλέπει έτσι.

Πάντως έχω συνηθίσει τώρα πια να είμαι όπως είμαι. Ξέρω να υποκρίνομαι ότι δεν καταλαβαίνω τις γκριμάτσες που κάνουν οι άνθρωποι γύρω μου. Όλοι το ξέρουμε αυτό το κόλπο: εγώ, η μαμά και ο μπαμπάς μου και η Όλι. Όχι, το παίρνω πίσω. Η Όλι δεν τα καταφέρνει και πολύ καλά. Θυμώνει στ' αλήθεια όταν μου φέρονται άσχημα. Όπως, για παράδειγμα, εκείνη τη φορά στην παιδική χαρά που κάποια παιδιά άρχισαν να λένε διάφορα. Δεν έχω ιδέα τι έλεγαν, γιατί δεν τα άκουσα με τα αυτιά μου, όμως η Όλι τα πήρε είδηση και τους έβαλε τις φωνές. Έτσι είναι η Όλι. Εγώ όχι.

Η Όλι δε με βλέπει σαν συνηθισμένο παιδί. Δεν το παραδέχεται βέβαια, αλλά αν ήμουν σαν τους άλλους δε θα χρειαζόταν να με προστατεύει τόσο πολύ. Ούτε η μαμά και ο μπαμπάς. Με θεωρούν ασυνήθιστο πλάσμα. Τελικά, το μόνο άτομο στον κόσμο που συνειδητοποιεί πόσο συνηθισμένος είμαι είμαι εγώ.

Επί τη ευκαιρία, με λένε Αύγουστο, χαϊδευτικά Όγκι. Δε θα σας περιγράψω πώς μοιάζω. Ό,τι και να φαντάζεστε, η πραγματικότητα είναι χειρότερη.

Γιατί δεν πήγα σχολείο

Την άλλη βδομάδα θα ξεκινήσω την Πρώτη γυμνασίου. Επειδή μέχρι τώρα δεν πήγαίνα σε αληθινό σχολείο, έχω κυριολεκτικά και εντελώς, παγώσει. Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι δεν πηγαίνω σχολείο επειδή είναι έτσι το πρόσωπό μου, αλλά δεν είναι αλήθεια. Είναι επειδή έκανα τόσες εγχειρήσεις όλα αυτά τα χρόνια. Είκοσι επτά, από τότε που γεννήθηκα, οι πιο σοβαρές έγιναν πριν πατήσω τα τέσσερα, οπότε ούτε που τις θυμάμαι. Πάντως, κάθε χρόνο έκανα δύο τρεις εγχειρήσεις, άλλες μεγάλες, άλλες μικρές. Κι επειδή είμαι μικροκαμωμένος για την ηλικία μου και μου συμβαίνουν διάφορα ιατρικά μυστήρια, που οι γιατροί δεν τα καταλαβαίνουν, αρρώσταινα συχνά. Γι' αυτό οι γονείς μου αποφάσισαν ότι ήταν καλύτερα να μην πηγαίνω σχολείο. Όμως, τώρα πια είμαι πιο γερός. Η τελευταία εγχείρηση έγινε πριν από οχτώ μήνες και μάλλον δε θα χρειαστεί να κάνω άλλη για μερικά χρόνια.

Η μαμά μου μού κάνει μάθημα στο σπίτι. Παλιά ήταν εικονογράφος παιδικών βιβλίων. Ζωγραφίζει υπέροχες νεράιδες και γοργόνες. Πάντως, στις αγορίστικες ζωγραφιές δεν είναι και τόσο καλή. Μια φορά δοκίμασε να μου ζωγραφίσει τον Ντάρθ Βέιντερ, αλλά βγήκε κάτι σαν ρομπότ που έμοιαζε με παράξενο μανιτάρι. Όμως, εδώ και καιρό δεν την είδα να πιάνει μολύβι. Νομίζω ότι έχει πολλή δουλειά με μένα και την Όλι.

Δεν μπορώ να πω ότι ποτέ δεν ήθελα να πάω σχολείο, γιατί δεν είναι ακριβώς αλήθεια. Αυτό που ήθελα ήταν να πήγαίνα σχολείο με την προϋπόθεση ότι θα ήμουν σαν τα άλλα παιδιά, θα έχω φίλους και θα τριγυρνάμε εδώ κι εκεί τα απογεύματα. Κάτι τέτοιο.

Η αλήθεια είναι ότι έχω λίγους καλούς φίλους. Ο καλύτερός μου φίλος είναι ο Κρίστοφερ και ύστερα ο Ζάκαρι και ο Άλεξ. Γνωριζόμαστε από μωρά και επειδή με ξέρουν από πάντα, με έχουν συνηθίσει. Όταν ήμασταν μικροί, παίζαμε συνέχεια μαζί. Αλλά, μετά, ο Κρίστοφερ μετακόμισε στο Κονέκτικατ, που απέχει περισσότερο από μία ώρα από το Μανχάταν, όπου μένω εγώ, και ο Ζάκαρι και ο Άλεξ άρ-

χισαν το σχολείο. Είναι αστείο. Ενώ ο Κρίστοφερ είναι εκείνος που πήγε μακριά, τον βλέπω περισσότερο από τον Ζάκαρι και τον Άλεξ. Τώρα έχουν ένα σωρό καινούριους φίλους. Πάντως, όταν τρακαρίζομαστε στον δρόμο, είναι καλοί μαζί μου. Πάντα μου λένε ένα γεια.

**Το θαύμα, R. J. Palacio,
Εκδόσεις Παπαδόπουλος**

1

**Συζητάμε για το κείμενο
και απαντάμε στις ερωτήσεις.**

**Ομαδική συζήτηση
στην ολομέλεια**

- Πώς νιώθει ο Αύγουστος; Συνηθισμένος ή «μη συνηθισμένος»;
- Γνωρίζουμε άλλα παιδιά που νιώθουν «μη συνηθισμένα»;
- Μπορούμε να βοηθήσουμε τον Αύγουστο να νιώσει καλύτερα; Πώς;
- Έχουμε νιώσει εμείς διαφορετικοί; Αυτό μας έκανε χαρούμενους ή λυπημένους; Γιατί;

Όλες οι σκέψεις και οι απόψεις είναι σημαντικές και τις δεχόμαστε για συζήτηση. Αν θέλουμε ξαναγυρίζουμε στο κείμενο για να θυμηθούμε τις λεπτομέρειες.

Στο τέλος της συζήτησης, γράφουμε απαντήσεις στις ερωτήσεις: «Τι σημαίνει να είμαι συνηθισμένος/-η» «Τι σημαίνει να είμαι μη-συνηθισμένος/-η». Για βοήθεια δείτε τα συννεφάκια της σκέψης.

«Να είμαι συνηθισμένος/-η σημαίνει να ζω όπως όλοι, να έχω φίλους, παιχνίδια, μια ζεστή αγκαλιά, φαγητό όταν πεινάω, ιατρική φροντίδα όταν είμαι άρρωστος/-η. Τελικά, το να είσαι συνηθισμένος/-η είναι μια συνεχής προσπάθεια να έχεις τα απαραίτητα και να είσαι αποδεκτός/-ή από τους άλλους!»

Όταν δεν είμαι «σαν όλους», κάποιες φορές νιώθω δυνατός/-ή, μα κάποιες άλλες νιώθω μόνος/-η.

Να είμαι μη-συνηθισμένος/-η σημαίνει να ξεχωρίζω. Μπορεί να ξεχωρίζω θετικά, γιατί είμαι πολύ καλός/-ή σε κάτι, έχω σπουδαία ταλέντα ή ιδέες ή σκέφτομαι διαφορετικά. Μπορεί, όμως, να ξεχωρίζω και αρνητικά, αν οι άλλοι δεν με καταλαβαίνουν, αν νιώθω μόνος/-η ή δεν με αποδέχονται.

6

Εξερευνώντας τα Δικαιώματα των Παιδιών

2

Με την ομάδα μας συζητάμε και γράφουμε μια λίστα από τα συνηθισμένα πράγματα που κάνει ο Αύγουστος. Αν θέλει κάποιο μέλος της ομάδας μας, μπορεί αντί να γράψει, να ζωγραφίζει κάτι σχετικό.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

3

Με την ομάδα μας συζητάμε και γράφουμε ποιες συμπεριφορές και στάσεις των άλλων κάνουν τον Αύγουστο να νιώθει ότι δεν είναι συνηθισμένος. Αν θέλει κάποιο μέλος της ομάδας μας, μπορεί αντί να γράψει, να ζωγραφίζει κάτι σχετικό.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

4

Βρίσκομαι στην παιδική χαρά και ο Αύγουστος με πλησιάζει και μου προτείνει να κάνουμε μαζί τραμπάλα. Σκέφτομαι πώς θα αντιδρούσα και τι θα του έλεγα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5

Με την ομάδα μας διαβάζουμε, συζητάμε και γράφουμε έναν τίτλο σε κάθε μια από τις τέσσερις παραγράφους του κειμένου «Γιατί δεν πήγα στο σχολείο».

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη -
αυξημένης δυσκολίας

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

6

Εξερευνώντας τα Δικαιώματα των Παιδιών

7

Συνεχίζω τις προτάσεις.

Ο Αύγουστος θέλει να

Οι γονείς του Αύγουστου αποφάσισαν ότι

Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι

Αν ο Αύγουστος είχε μια ευχή, θα ευχόταν

8

Παρατηρώ τη γραμμή του χρόνου. Τοποθετώ τα ρήματα στη γραμμή ανάλογα με το πότε έγιναν οι πράξεις που περιγράφουν.

παίζω

θα σκεφτώ

άρχισαν

χρειαζόταν

δοκίμασε

τρώω

είδαν

θα έχω

θα ευχηθώ

έβρισκα

φέρονται

πήγαινα

ζωγράφιζε

θα τριγυρνάμε

θα περιγράψω

Παρελθόν
(χτες)Παρόν
(σήμερα)Μέλλον
(αύριο)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Παρατηρώ πώς κλίνουν τα ρήματα ντύνω και ντύνομαι
στον Μέλλοντα Εξακολουθητικό και στον Μέλλοντα Συνοπτικό.**

Θα κάνω κάτι
στο μέλλον
συνεχόμενα.

Θα κάνω κάτι στο
μέλλον για μια
στιγμή.

A. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
εγώ ντύνω	εγώ θα ντύνω	εγώ θα ντύσω
εσύ ντύνεις	εσύ θα ντύνεις	εσύ θα ντύσεις
αυτός, -ή, -ό ντύνει	αυτός, -ή, -ό θα ντύνει	αυτός, -ή, -ό θα ντύσει
εμείς ντύνουμε	εμείς θα ντύνουμε	εμείς θα ντύσουμε
εσείς ντύνετε	εσείς θα ντύνετε	εσείς θα ντύσετε
αυτοί, -ές, -ά ντύνουν	αυτοί, -ές, -ά θα ντύνουν	αυτοί, -ές, -ά θα ντύσουν

B. ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
εγώ ντύνομαι	εγώ θα ντύνομαι	εγώ θα ντυθώ
εσύ ντύνεσαι	εσύ θα ντύνεσαι	εσύ θα ντυθείς
αυτός, -ή, -ό ντύνεται	αυτός, -ή, -ό θα ντύνεται	αυτός, -ή, -ό θα ντυθεί
εμείς ντυνόμαστε	εμείς θα ντυνόμαστε	εμείς θα ντυθούμε
εσείς ντύνεστε	εσείς θα ντύνεστε	εσείς θα ντυθείτε
αυτοί, -ές, -ά ντύνονται	αυτοί, -ές, -ά θα ντύνονται	αυτοί, -ές, -ά θα ντυθούν

ΠΡΟΣΟΧΗ!

ντύνετε = β' πρόσωπο του πληθυντικού αριθμού (εσείς) - ενεργητική φωνή

ντύνεται = γ' πρόσωπο του ενικού αριθμού (αυτός) - παθητική φωνή

Συνέχεια...

Τώρα είναι η σειρά μου!

A. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
εγώ πιστεύω	εγώ	εγώ
εσύ	εσύ	εσύ
αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό
εμείς	εμείς	εμείς
εσείς	εσείς	εσείς
αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά

B. ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
εγώ εύχομαι	εγώ	εγώ
εσύ	εσύ	εσύ
αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό
εμείς	εμείς	εμείς
εσείς	εσείς	εσείς
αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά

9

Μεταφέρω τα ρήματα από την ενεργητική στην παθητική φωνή.
Προσέχω να κρατήσω το ίδιο πρόσωπο και τον ίδιο χρόνο.

A. ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
εγώ ποτίζω	εγώ
αυτός, -ή, -ό κρύβει	αυτός, -ή, -ό
εσείς	εσείς χτενίζεστε
αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά χάνονται

B. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
εσύ θα προστατεύεις	εσύ
εμείς θα απλώνουμε	εμείς
	εγώ θα σηκώνομαι
	εσείς θα ετοιμάζεστε

Γ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ
αυτός, -ή, -ό θα ανακατέψει	αυτός, -ή, -ό
αυτοί, -ές, -ά θα πλύνουν	αυτοί, -ές, -ά
εμείς	εμείς θα λερωθούμε
εσείς	εσείς θα ψηθείτε

10

Διαβάζω με προσοχή τις προτάσεις. Βρίσκω τα ρήματα, κυκλώνω τις καταλήξεις και αιτιολογώ.

π.χ. Η Όλι δε με βλέπει σαν συνηθισμένο παιδί.

γ' πρόσωπο του ενικού (αυτή) του ενεστώτα ενεργητικής φωνής

Δε φαντάζεστε το πρόσωπό μου.

Δε θα περιγράψω πώς μοιάζω.

Δεν παραδέχεται ότι δε θα χρειαζόταν να με προστατεύει.

11

Γράφω τις προτάσεις βάζοντας τα ρήματα στον άλλο αριθμό.

Κάθε πρωί εγώ πλένω το πρόσωπό μου, ντύνομαι και τρώω πρωινό.

Κάθε πρωί εμείς

Η μαμά υποσχέθηκε ότι θα ζωγραφίσει τον Ντάρθ Βέιντερ.

Αυτές

Εγώ και η Όλι θα πηγαίνουμε στο σχολείο με τα πόδια.

Εγώ

12

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των ρημάτων.
Σκέφτομαι καλά το πρόσωπο και τη φωνή του ρήματος.

Θυμηθείτ να φέρετ χρώματα και μπλοκ ζωγραφικής.

Ο Αύγουστος ψήνεντ στον πυρετό.

Ο Κρίστοφερ μετακόμιστ σε άλλη πόλη.

Τα παιδιά στην παιδική χαρά δε φέροντ καλά στον Αύγουστο και η Όλι θυμών πολύ.

Εγώ, ο Ζάκαρι και ο Άλεξ βρισκόμαστ και παίζουμ

Ο Κρίστοφερ με κάλεσ στα γενέθλιά του.

Ο Αύγουστος χρειάζετ να μην αρρωστήσ για να μη λείψ ξανά από το σχολείο.

13

Όλοι ίδιοι, όλοι διαφορετικοί.

Ομαδική εργασία

Φέρνουμε ο καθένας μία ατομική φωτογραφία. Φτιάχνουμε ομάδες τριών ή τεσσάρων παιδιών. Κολλάμε τις φωτογραφίες και γράφουμε ομοιότητες και διαφορές που έχουμε μεταξύ μας. Μπορούμε να επεκταθούμε και σε άλλα χαρακτηριστικά, όπως χόμπι, στοιχεία χαρακτήρα, αγαπημένα χρώματα ή φαγητά, κ.ά.

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τη λέξη «συνηθίζω» και συμπληρώνω τα κενά.

Σημασία:

Αντίθετο:

Ποια είναι η πρώτη λέξη της σελίδας και ποια η τελευταία;

..... και

Ποια λέξη προηγείται και ποια έπεται της λέξης «συνηθίζω»;

..... και

Συμπληρώνω με παράγωγες και σύνθετες λέξεις το σπιτάκι για την οικογένεια της λέξης «συνηθίζω».

συνηθίζω

παράγωγες

σύνθετες

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Μια φλόγα στο σκοτάδι

Στο σπίτι των Κέλερ επικρατούσε γιορτινή ατμόσφαιρα, γιατί μέρα με τη μέρα η Έλεν δυνάμωνε. Θα γινόταν ξανά το ζωηρό και κεφάτο κορίτσι που ήξεραν. Με τον καιρό, όμως, η μαμά της πρόσεξε πως η μικρή συμπεριφερόταν περίεργα.

Η Έλεν δεν αντιδρούσε στον ήχο του κουδουνιού ούτε στο γάβγισμα της Μπελ. Δεν απαντούσε στις ερωτήσεις. Ούτε έβλεπε τα χέρια της μαμάς της όταν τα κουνούσε μπροστά στο πρόσωπό της. Δεν μιλούσε. Ο κίνδυνος πέρασε, αλλά η ασθένεια είχε αφήσει ανεξίτηλα σημάδια.

Η Έλεν ήταν πλέον κωφή και τυφλή.

«Το κοριτσάκι μας, Άρθουρ! Πώς θα ζήσει τώρα το κοριτσάκι μας;» αναρωτιόταν τώρα η κυρία Κέλερ.

Τίποτα δεν θα ήταν ποτέ ξανά το ίδιο.

Τους μήνες που ακολούθησαν η Έλεν ήταν διαρκώς γαντζωμένη στο φουστάνι της μαμάς της. Το σκοτάδι και η σιωπή την τρόμαζαν, δεν καταλάβαινε τι είχε συμβεί, αλλά προσπαθούσε να το αντιμετωπίσει. Συμφωνούσε ή διαφωνούσε κουνώντας το κεφάλι και έμαθε να εκφράζεται με τα χέρια της.

«Το παιδί θέλει ψωμί», έλεγε η κυρία Κέλερ στη μαγείρισσα, όταν η Έλεν έκανε πως κόβει μια φραντζόλα και την αλείφει με βούτυρο.

«Η Έλεν θέλει την κούκλα της», έλεγε στη νταντά κάθε φορά που η Έλεν έκανε πως νανουρίζει μια κούκλα στην αγκαλιά της.

Όσο μεγάλωνε τόσο ανέπτυσσε την αίσθηση της αφής και μπορούσε να τριχυρνάει ελεύθερη στο σπίτι. Συχνά την καθοδηγούσε η αίσθηση της όσφρησης. Η ευωδιά από το αγιόκλημα την οδηγούσε στη βρύση έξω από το σπίτι. Η μυρωδιά από τα σοκολατένια κέικ της έδειχνε τον δρόμο για την κουζίνα. Κάποιες φορές ένιωθε στον αέρα τη βροχή να πλησιάζει και έλεγε από μέσα της:

«Θα πέσουν σταγόνες από ψηλά.»

Δεν ήξερε πως αυτό το νερό λεχόνταν «βροχή». Η Έλεν σκεφτόταν, όχι όμως με λέξεις όπως όλοι οι άνθρωποι. Είχε να τις ακούσει από τότε που ήταν μωρό. Ούτε μπορούσε να μάθει τη νοηματική γλώσσα των κωφών, γιατί ήταν τυφλή. Έτσι, αντιδρούσε με το συναίσθημα. Ήξερε πως η μαμά της τη φρόντιζε, όμως αγνοούσε τη λέξη «μαμά». Αναγνώριζε τον μπαμπά της, το σχήμα του προσώπου του, τα μαλλιά, το μουστάκι, τη μυρωδιά από τον καπνό στα ρούχα του. Όμως, δεν ήξερε τη λέξη «μπαμπάς».

Γνώριζε ακόμη πως ο μπαμπάς της ήταν συνήθως περικυκλωμένος από ένα σωρό χαρτιά που λέγονταν «εφημερίδες». Αναρωτιόταν σε τι χρησιμεύουν. Πολλές φορές φορούσε τα γυαλιά του, μήπως και λύσει το μυστήριο. Το μόνο που κατάφερνε ήταν να συγχύζεται όλο και περισσότερο. Όσο περνούσε ο καιρός, η ανάγκη της να καταλαβαίνει και να επικοινωνεί μεγάλωνε.

Άγγιζε τα πρόσωπα των ανθρώπων απορημένη.

«Γιατί ανοιγοκλείνουν συνέχεια το στόμα τους;» αναρωτιόταν συχνά. Μάταια προσπαθούσε να τους μιμηθεί. «Τις ίδιες κινήσεις κάνω και εγώ, μα τίποτα δε γίνεται», σκεφτόταν με παράπονο.

Η Έλεν άρχισε πλέον να καταλαβαίνει πως δεν ήταν σαν τους υπόλοιπους ανθρώπους. Ξεσπούσε σε κλάματα και έβρισκε καταφύγιο στην αγκαλιά της μητέρας της.

[...]

Δεν άκουγε ούτε έβλεπε τι γίνεται. Ξαφνικά, αισθάνθηκε ξένα χέρια να την αγκαλιάζουν. Τα έσπρωξε μακριά της. Ένας άγνωστος ήταν κοντά της, ένωσε τη μυρωδιά του, αλλά δεν ήθελε να την αγγίξει. Σκόνηταψε σε μια βαλίτσα και απόρησε για τον επισκέπτη τους. Εκείνο το πρωί η υπηρέτρια είχε καθαρίσει το άδειο δωμάτιο του σπιτιού. Μάλλον εκεί θα έμενε. Η Ανν προχώρησε να μπει στο σπίτι, όμως η Έλεν την άρπαξε από το φόρεμα και παραλίγο να τη ρίξει κάτω.

«Μυρίζει περίεργα, κολόνια και νοσοκομείο», σκέφτηκε η μικρή.

Το κορίτσι ακολούθησε τη γυναίκα στο σπίτι. Μόλις μπήκε στο δωμάτιο, η Έλεν άρπαξε τη βαλίτσα και προσπάθησε να την ανοίξει. Η Ανν την παρακολουθούσε σιωπηλά. Παρατηρούσε τις κινήσεις της, την προσπάθεια που έκανε για να τραβήξει την προσοχή των γύρω της. Ήταν αχτένιστη και τα μάγουλά

της είχαν μουντζούρες από στάχτες. Μόλις είχε ξεμυτίσει από την κουζίνα, όπου έφαχνε για φρέσκο ψωμί. Αντιδρούσε σαν αγρίμι, μέχρι που έσπασε το λουρί της βαλίτσας από τη μανία της να την ανοίξει.

«Έχεις περιέργεια», ψιθύρισε η Ανν.

Τελικά, η Ανν της έκανε το χατίρι και άνοιξε τη βαλίτσα. Ενώ ψαχούλευε τα φρεσκοπλυμένα ρούχα, άγγιξε κάτι που της κέντρισε το ενδιαφέρον. Ήταν μια κούκλα. Η Ανν έβαλε το παιχνίδι στα χέρια της μικρής.

Η Έλεν άρχισε να περιεργάζεται το καινούργιο αντικείμενο με λαχτάρα. Τότε η δασκάλα αποφάσισε να της μάθει την πρώτη της λέξη. Πρώτα ακούμπησε το χέρι του κοριτσιού πάνω στο τραπέζι και μετασχημάτισε με τα δάχτυλα απαλά στην παλάμη του:

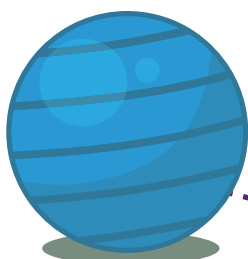
K-O-Y-K-A-A

Επανέλαβε για ώρα τις ίδιες κινήσεις στο χέρι της Έλεν. Εκείνη με μεγάλη περιέργεια άφησε την ξένη γυναίκα να της δείξει πώς να σχηματίζει τα γράμματα. Έγραψαν τη λέξη ξανά και ξανά:

K-O-Y-K-A-A

Το κορίτσι μιμήθηκε τη δασκάλα ώσπου κατάφερε να γράψει τη λέξη σωστά. Η Ανν της έδωσε την κούκλα.

*Μία φλόγα στο σκοτάδι,
Μαρία Ρουσάκη εκδόσεις Κέδρος*

1

Μπορώ να σε καταλάβω χωρίς να μιλήσεις;

Ομαδική
δραστηριότητα

Διαβάζουμε το κείμενο «Μια φλόγα στο σκοτάδι» και η κάθε ομάδα επιλέγει τη σκηνή που της άρεσε ή τη συγκίνησε.

1^ο
βήμα

Παίζουμε παντομίμα!

Η κάθε ομάδα διαλέγει μια σκηνή από το κείμενο που δεν έχει καθόλου λόγια ή έχει λίγα λόγια και την παρουσιάζει με παντομίμα – χωρίς λέξεις, μόνο με κινήσεις, εκφράσεις ή και ήχους του περιβάλλοντος (π.χ. η Έλεν όταν νιώθει τη βροχή, όταν ακουμπά το πρόσωπο της μαμάς της, όταν πιάνει τη μπάλα κ.ά.)

Οι άλλες ομάδες προσπαθούν να καταλάβουν:

- Α) Ποια είναι η σκηνή;
- Β) Τι νιώθει η Έλεν;
- Γ) Πώς καταλαβαίνουμε κάποιον χωρίς να μας μιλάει;

Το δικό μου
ημερολόγιο-εικονόλεξο!

📅 Σήμερα ξύπνησα 🏠 αργά, δεν άκουσα το 📞 ξυπνητήρι! Ετοιμάστηκα γρήγορα 🧑, έφαγα πρωινό 🍳 ψωμί με 🍞 μέλι και ένα ποτήρι 🥛 γάλα.

Στο 🏫 σχολείο, πέρασα όμορφα 😊. Η 🧑 δασκάλα μου είπε πολλές φορές 🙋 μπράβο! Στο 🕒 διάλειμμα έπαιξα 🧒 παιχνίδια με τις 🧑 φίλες μου. 😄 Γελάσαμε πολύ!

Το 🕒 μεσημέρι, έφαγα 🍝 μακαρόνια και ένα 🍏 μήλο. Ύστερα πήγα βόλτα με το 🚲 ποδήλατο, αλλά είδα ☁ σύννεφα και γύρισα στο 🏠 σπίτι.

Το 🌃 βράδυ, έκανα 🧺 μπάνιο, φόρεσα τις 🧥 πιτζάμες μου, ξάπλωσα στο 🛏 κρεβάτι με το 📺 παραμύθι μου και το 🕯 φωτάκι ανοιχτό.

Καληνύχτα! 🌙 ⭐

2^ο
βήμα

Τι νιώθω;

Συζητάμε στην ομάδα μας:

- Ποια είναι τα συναισθήματα που νιώθει η Έλεν;
- Πώς επικοινωνεί;
- Έχει τύχει να με καταλάβουν χωρίς να πω λέξη;
- Πόσο σημαντικό είναι να προσπαθούμε να καταλάβουμε τους άλλους;

3^ο
βήμα

Το ημερολόγιο της Έλεν.

Με την ομάδα μας, συζητάμε και προσπαθούμε να κατανοήσουμε πώς σκέφτεται και πώς αισθάνεται η Έλεν. Μετά τη συζήτηση γράφουμε στο ημερολόγιό της, σαν να είμαστε εμείς οι ίδιοι η Έλεν. Γράφουμε εικονόλεξο. Δηλαδή, χρησιμοποιούμε πολύ λίγες λέξεις, προσθέτουμε εικόνες, σύμβολα (όπως είναι οι φατσούλες που λέγονται emojis).

2

Πώς κατάλαβε η μητέρα ότι η Έλεν δεν έβλεπε και δεν άκουγε;

3

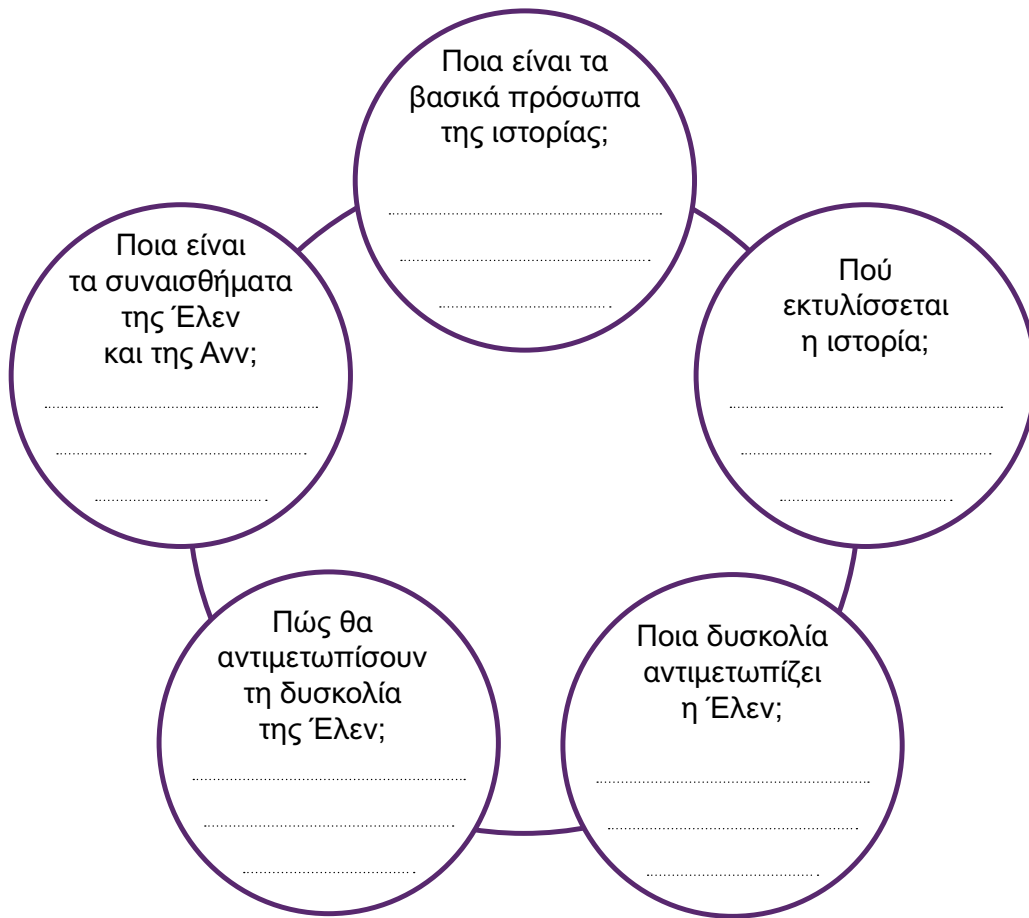
Γιατί η Έλεν συμπεριφερόταν σαν αγρίμι;

4

Τι σημαίνει η φράση «αντιδρούσε σαν αγρίμι»;
Τι φαντάζεσαι ότι μπορεί να έκανε η Έλεν;

5

Συμπληρώνω στο κυκλικό διάγραμμα τις βασικές πληροφορίες του κειμένου.

6

Κάτω από κάθε μέλος του σώματος συμπληρώνω την αίσθηση που προκύπτει.

7

Η Έλεν είχε χάσει την ακοή και την όρασή της,
αλλά ανέπτυξε έντονα δύο άλλες αισθήσεις.
Ποιες ήταν αυτές και πώς τη βοήθησαν;

Θυμάμαι τις κτητικές αντωνυμίες.

Οι λέξεις που μπαίνουν στη θέση των ονομάτων (ουσιαστικών) λέγονται αντωνυμίες και αυτές που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι λέγονται **κτητικές αντωνυμίες**.

Οι κτητικές αντωνυμίες μπαίνουν **μετά** τα ουσιαστικά.

Έχουν δυνατούς και αδύνατους τύπους.

8

Υπογραμμίζω στις παρακάτω
προτάσεις τις κτητικές αντωνυμίες.

Η Έλεν θέλει την κούκλα της.

Αναγνώριζε τον μπαμπά της, το σχήμα του προσώπου του, τα μαλλιά,
το μουστάκι, τη μυρωδιά από τον καπνό στα ρούχα του.

Πολλές φορές φορούσε τα γυαλιά του.

Γιατί ανοιγοκλείνουν συνέχεια το στόμα τους;

Σκόνταψε σε μια βαλίτσα και απόρησε για τον επισκέπτη τους.

Μαθαίνω τις προσωπικές αντωνυμίες.

Οι λέξεις που μπαίνουν στη θέση των ονομάτων (ουσιαστικών) λέγονται αντωνυμίες και αυτές που χρησιμοποιούμε για να δείξουμε τα τρία πρόσωπα του λόγου, δηλαδή σε ποιον αναφερόμαστε, λέγονται **προσωπικές αντωνυμίες**.

Συνοδεύουν τα ρήματα και έχουν δυνατό και αδύνατο τύπο.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
α' πρόσωπο	εγώ	εμένα	(μου, με)
β' πρόσωπο	εσύ	εσένα	(σου, σε)
γ' πρόσωπο	αυτός, -ή, -ό	αυτού, αυτής, αυτόν, -ήν, -ό	(τος, τη, το, του, της, τον, την)
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
α' πρόσωπο	εμείς	εμάς	(μας)
β' πρόσωπο	εσείς	εσάς	(σας)
γ' πρόσωπο	αυτοί, -ές, -ά	αυτών, αυτούς, αυτές	(τοι, τες, τα, τους, τις)

Προσοχή! Τα άρθρα συνοδεύουν ουσιαστικά και επίθετα, ενώ οι προσωπικές αντωνυμίες τα ρήματα.

π.χ. **Την** καθοδηγούσε η αίσθηση **της** όσφρησης.

την = προσωπική αντωνυμία (συνοδεύει το ρήμα «καθοδηγούσε»)

της = άρθρο (συνοδεύει το ουσιαστικό «όσφρησης»)

Το σκοτάδι και η σιωπή την τρόμαζαν.

Προσπαθούσε να το αντιμετωπίσει.

Η ευωδιά από το αγιόκλημα την οδηγούσε στη βρύση έξω από το σπίτι.

Ήξερε πως η μαμά τη φρόντιζε.

Αισθάνθηκε ξένα χέρια να την αγκαλιάζουν.

Τα έσπρωξε μακριά.

Η Έλεν την άρπαξε από το φόρεμα και παραλίγο να τη ρίξει κάτω.

Κάτι της κέντρισε το ενδιαφέρον της.

Η Ανν της έκανε το χατίρι και άνοιξε τη βαλίτσα της.

Η δασκάλα αποφάσισε να της μάθει την πρώτη της λέξη.

Έμαθε να εκφράζεται με τα χέρια της.

Ένωσε τη μυρωδιά του, αλλά δεν ήθελε να την αγγίξει.

11

Χρωματίζω με κόκκινο χρώμα τις προσωπικές αντωνυμίες και με γαλάζιο χρώμα τα άρθρα.

Άφησε την ξένη γυναίκα να της δείξει πώς να σχηματίζει τα γράμματα.

Η Ανν της έδωσε την κούκλα.

Δεν έβλεπε τα χέρια της μαμάς όταν τα κουνούσε μπροστά στο πρόσωπό της.

Η μυρωδιά από τα σοκολατένια κέικ της έδειχνε τον δρόμο για την κουζίνα.

Το κορίτσι την ακολούθησε στο σπίτι.

12

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τις παρακάτω λέξεις και συμπληρώνω τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΑΝΤΙΘΕΤΟ	ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ
περίεργος				
*				
συμπεριφορά				
*				
αίσθηση				
*				
επικοινωνώ				
*				

*Φτιάχνω μία δική μου πρόταση με την κάθε λέξη.

A. Βάζουμε σε ένα κουτί διάφορα αντικείμενα. Κλείνουμε τα μάτια και παίρνουμε ένα αντικείμενο από το κουτί. Ψηλαφίζοντάς το προσπαθούμε να καταλάβουμε ποιο αντικείμενο είναι.

B. Κλείνουμε όλοι οι μαθητές τα μάτια. Η δασκάλα ή ο δάσκαλος ακουμπάει στον ώμο κάποιον/-α μαθητή/-τρια. Αυτός/-ή ανοίγει τα μάτια και διαβάζει ένα απόσπασμα του κειμένου. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες προσπαθούν να μαντέψουν ποιος/-α διαβάζει ακούγοντας τη φωνή μόνο.

Γ. Goalball (Γκόλμπολ) - ένα παραολυμπιακό άθλημα

Το Γκόλμπολ είναι αποκλειστικά παραολυμπιακό άθλημα. Πρόκειται για ομαδικό άθλημα, στο οποίο συμμετέχουν μόνο τυφλοί αθλητές ή αθλητές με μειωμένη όραση. Οι παίκτες για να ανταποκριθούν στο υψηλό επίπεδο ανταγωνισμού πρέπει να διαθέτουν υψηλή τεχνική, δύναμη, ταχύτητα, γρήγορη αντίδραση, ομαδικότητα, ευλυγισία και καλή αίσθηση του χώρου.

Σε επίπεδο αναψυχής μπορούν να ασχοληθούν όλοι ανεξάρτητα από ηλικία, φυσική κατάσταση ή βαθμό απώλειας όρασης. Το Γκόλμπολ διεξάγεται σε κλειστό γήπεδο πετοσφαίρισης.

Παίζεται από άνδρες και γυναίκες και κάθε ομάδα αποτελείται από τρεις βασικούς παίκτες και τρεις αναπληρωματικούς. Σκοπός του παιχνιδιού είναι η μία ομάδα να κυλήσει την μπάλα με το χέρι προς την αντίπαλη πλευρά και να σημειώσει γκολ, ενώ οι αντίπαλοι παίκτες προσπαθούν να την αποκρούσουν με οποιοδήποτε μέρος του σώματός τους. Νικήτρια αναδεικνύεται η ομάδα που θα πετύχει τα περισσότερα γκολ. Η διάρκεια του αγώνα είναι δύο ημίχρονα των δέκα λεπτών.

<https://www.paralympic.gr>

Βρίσκουμε περισσότερες πληροφορίες για το Γκόλμπολ (εξοπλισμός, κανόνες, είδος μπάλας) και τις παρουσιάζουμε στην τάξη. Στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής παίζουμε και εμείς Γκόλμπολ.

Ένας γάτος... μια φορά!

Ήταν κάποτε παλιά, πολύ παλιά σας λέω,
γάτος που ήταν κόκκινος και δεν τα παραλέω!
Σ' όλο τον κόσμο έμοιαζε να 'ναι μοναδικός,
και απ' όπου κι αν περνούσε γινόταν πανικός!

Τα ζώα τον κοιτούσαν όλα απορημένα,
το ένα τ' άλλο σκούνταγε και τα 'χανε χαμένα!
Μπροστά του ψιθυρίζανε, μιλούσανε σιγανά,
υπέθεταν, φαντάζονταν κι έλεγαν πολλά.

- Καλέ, τι χρώμα είναι αυτό; Πού έχεις ξαναδεί;
Ρωτά η γάτα η παχουλή τη γάτα τη λιγνή!
Και αμέσως της απάντησε με σιγανή φωνή.
- Γάτο με χρώμα κόκκινο, δεν έχω ξαναδεί!

Όλοι αναρωτιόντουσαν, ψάχναν να βρουν τη λύση,
να λύσουν το μυστήριο κι ο νους τους να ηρεμήσει.
- Εγώ νομίζω, σύντροφοι, πως είναι θυμωμένος,
γι' αυτό είναι τόσο κόκκινος σαν φάρος αναμμένος!
- Μάλλον σαν ήτανε μωρό, τον τάζαν ντομάτες,
Γι' αυτό λοιπόν και διέφερε από τις υπόλοιπες γάτες!

- Φταίει πως έτρωγε γλυκά και κόκκινα κεράσια;
- Ή μήπως φράουλες πολλές μέσα από τα καφάσια;
- Μπορεί να 'τρωγε φράουλες, κεράσια ζουμερά,
όμως γιατί κοκκίνισαν σώμα, αυτιά κι ουρά;
- Μα άλλο είν' το μυστικό που ο γάτος κουβαλά!
Κοκκίνισε απ' τον πυρετό, είναι άρρωστος βαριά!

Γι' αυτό κι ας τον κρατήσουν μακριά, μακριά, μακριά.

[...]

Γάτες και γάτοι ένιωσαν πως είν' εξαντλημένοι
γι' αυτό την πλάτη γύρισαν απογοητευμένοι.
- Σίγουρο είναι τελικά πως είναι μαγικός
ή μήπως πάλι σίγουρα είναι κι Αρειανός!

Και τότε ξάφνου ο γάτος τούς πλησιάζει.
- Γεια σας, παιδιά, τι κάνετε; Με δύναμη φωνάζει.
Όλοι τους απομείνανε τον γάτο να κοιτούν.
Στα αυτιά τους δεν πιστεύανε γι' αυτό και τον ρωτούν.

- Μα πες. Είσαι γατί εσύ; Ή μήπως κάτι άλλο;
- Είσαι εσύ από τη Γη ή από πλανήτη άλλον;
- Μήπως εσύ κοκκίνισες απ' τον πολύ τον ήλιο;
- Μήπως για φρούτο έτρωγες πάντα κόκκινο μήλο;

- Και μήπως η σαλάτα σου είχε πολλά παντζάρια;
- Μήπως στεκόσουν συχνά σε κόκκινα φανάρια;
- Ή μήπως κάποια μάγισσα σε μάγεψε στ' αλήθεια
κι γίνεσαι έτσι κόκκινος, όπως τα παραμύθια;

Ο γάτος τότε τους κοιτά και μοιάζει λυπημένος
«Πάλι τα ίδια έχουμε», σκεφτότανε θλιμμένος.

Αυτά που λέτε εσείς παιδιά
αχ, είναι παραμύθια.
Γατούλης είμαι σαν κι εσάς
κι αυτή είναι η αλήθεια.

Έχω και εγώ μία ουρά,
δύο μυτερά έχω αυτιά,
και μια χρυσή καρδιά,
και νύχια κοφτερά
έχω κι εγώ μια ουρά.

Το χρώμα μου είναι σπάνιο,
παράξενο το ξέρω,
μα σ' όλα τα υπόλοιπα καθόλου δε διαφέρω.
Γάτες και γάτοι χάρηκαν με τούτο που ακούσαν.
Η έκφρασή τους άλλαξε, πλατιά χαμογελούσαν.
- Τι θες να πεις; Πως σαν κι εμάς έχεις το ίδιο σώμα;
Μόνο όπου έχεις σπάνιο κι αλλιώτικο το χρώμα;

- Μα έτσι είναι! Ακριβώς! Στο χρώμα διαφέρω
κι εσείς όλοι δε μοιάζετε αυτό καλά το ξέρω.
Ο ένας είναι γκριζος κι έχει λευκές γραμμές
Και ο άλλος είναι άσπρος μ' αράδες καφετιές,
άλλος είναι κατάμαυρος κι άλλος κεραμιδής
άλλος είναι σκουρόχρωμος κι άλλος πορτοκαλής.

**Ένας γάτος μια φορά, Κώστας Μάγος -
Γεωργία Γκανάτσιου, Εκδόσεις Εν Πλω**

1

Γιατί ήταν κόκκινος ο γάτος; Τι πίστευαν οι άλλες γάτες; Κάνω μία λίστα με τους λόγους.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

2

Τι κοινό έχει ο κόκκινος γάτος με τους άλλους γάτους, σύμφωνα με τον ίδιο; Γράφω 4 απο αυτά.

1.
2.
3.
4.

3

Γιατί ήθελαν να τον κρατήσουν «μακριά, μακριά, μακριά»; Ποιο συναίσθημα δημιουργεί το διαφορετικό χρώμα του γάτου στις άλλες γάτες;

4

Βρίσκω τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα στον κόκκινο γάτο και στις άλλες γάτες.

ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ	ΔΙΑΦΟΡΕΣ

6

Εξερευνώντας τα Δικαιώματα των Παιδιών

5

Βρίσκω στο ποίημα τη στροφή που ο κόκκινος γάτος προσπαθεί να εξηγήσει στους άλλους γάτους ότι είναι ίδιος με εκείνους.

6

Στην τελευταία στροφή του ποιήματος περιγράφονται οι διαφορετικοί γάτοι. Αντιγράφω το απόσπασμα και ζωγραφίζω τις γάτες σύμφωνα με την περιγραφή. Θυμάμαι να ζωγραφίσω και τον κόκκινο γάτο.

7

Συμπληρώνω τον πίνακα με τους
παρελθοντικούς χρόνους των ρημάτων.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
κοκκινίζω		
αρρωσταίνω		
θυμώνω		
πιστεύω		
ράβω		

8

Συμπληρώνω τον πίνακα με τους
μελλοντικούς χρόνους των ρημάτων.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ
ψιθυρίζω		
μαθαίνω		
παγώνω		
χορεύω		
θάβω		

Α. με κατάληξη -ώνω

καρφί

μεγάλος

κρύο

στρώμα

πάγος

κλειδί

Β. με κατάληξη -ίζω

φως

δάνειο

ποτιστήρι

δάκρυ

στολίδι

άθροισμα

Γ. με κατάληξη -εύω

παγίδα

χορός

ταξίδι

κούρεμα

μάγειρας

φυτό

Δ. με κατάληξη -αίνω

μάθηση

πλύσιμο

ανάσα

δέσιμο

ζεστός

επιμονή

ΠΡΟΣΟΧΗ στις εξαιρέσεις!**ΠΡΟΣΟΧΗ στις εξαιρέσεις!**

10

Για να δούμε... Πώς λέγονται ο άντρας και η γυναίκα που κατάγονται από διάφορες χώρες της Ευρώπης.

«Σίγουρο είναι τελικά πως είναι μαγικός
ή μήπως πάλι σίγουρα είναι κι Αρειανός!»

Αρειανός = αυτός που κατάγεται από τον πλανήτη Άρη

Ελλάδα		
Ιταλία		
Γαλλία		
Αγγλία		
Ισπανία		
Πορτογαλία		
Βουλγαρία		
Σουηδία		
Ουκρανία		
Ελβετία		
Πολωνία		
Γερμανία		
Σερβία		
Φινλανδία		

ΕΘΝΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ: είναι τα κύρια ονόματα που μας δείχνουν τη χώρα ή τον τόπο από τον οποίο κατάγεται κάποιος. Γράφονται πάντα με κεφαλαίο γράμμα στην αρχή.

11

Ανοίξτε το ψηφιακό αντικείμενο στον διαδραστικό πίνακα και μελετήστε τον χάρτη με τις χώρες και τις πρωτεύουσες της Ευρώπης.

Εργασία στην ολομέλεια της τάξης και τον διαδραστικό πίνακα

12

Γράψε τις πρωτεύουσες των χωρών της Ευρώπης που είναι στον πίνακα. Να συμβουλευέσαι τον χάρτη στον διαδραστικό πίνακα.

ΧΩΡΑ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
Ελλάδα	
Ιταλία	
Γαλλία	
Αγγλία	
Ισπανία	
Πορτογαλία	
Βουλγαρία	

ΧΩΡΑ	ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ
Σουηδία	
Αυστρία	
Ελβετία	
Πολωνία	
Γερμανία	
Σερβία	
Φινλανδία	

ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ

Οι προθέσεις είναι μικρές, άκλιτες, λέξεις που χρησιμοποιούνται μαζί με ουσιαστικά, για να δηλώσουν διάφορες ιδιότητες, όπως ο χώρος, ο χρόνος, η προέλευση κ.ά.

με, σε, για, ως, προς, αντί, μετά, κατά, παρά, από, χωρίς, δίχως

13

Συμπληρώνω στις προτάσεις τις προθέσεις που ταιριάζουν*.

με - σε - για - προς - αντί - μετά - παρά - από - χωρίς - δίχως

..... να τον κάνουν φίλο καλό, θέλανε να τον κρατήσουν έξω τις αυλές νύχια και δόντια. μέρες τον κυνηγούσαν. Να τον φτάσουν δεν μπορούσαν. Τρέχει τα εκεί, τρέχει τα εδώ σταματημό. λίγα λεπτά, το τρέξιμο κουράστηκαν και τον άφησαν. Μα, ο κόκκινος ο γάτος σταμάτησε το κυνηγητό, τους πλησίασε φόβο. «..... το χρώμα, διαφορεά άλλη καμία δεν έχω», λέει παράπονο.

*Κάποιες προθέσεις θα συμπληρωθούν πάνω από μία φορά.

14

Υπογραμμίζω τις προθέσεις.

Έχω έναν γάτο με κόκκινο χρώμα. Μπήκε σε μία αυλή και νιαούριζε. Ως αργά το βράδυ έκανε βόλτες στη γειτονιά. Πήγε προς την παιδική χαρά. Δεν βρήκε κανέναν. Έμεινε μόνος δίχως γατοπαρέα. Μετά τη βόλτα ήθελε ένα καφάσι κεράσια δροσερά από το ψυγείο. Έφαγε φράουλες αντί για κεράσια.

Δεν είμαι τέρας σου λέω!

Ο Αγάπιος και η Παναγιώτα βρίσκονται στον σταθμό του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου για να μετακινηθούν προς το κέντρο της πόλης.

- Στο κέντρο της πόλης δε χρησιμοποιούμε τα αυτοκίνητά μας, είπε η Παναγιώτα.

- Δεν το ήξερα αυτό. Δε μου το έχει πει κανένας αυτό. Πώς ήθελες να το ξέρω; είπε ο Αγάπιος.

Ο Αγάπιος είχε θυμώσει. Ο Αγάπιος ήταν κατακόκκινος. Ο προειδοποιητικός ήχος για επιβίβαση ακούστηκε εκείνη τη στιγμή. Έπιασα τον Αγάπιο από το χέρι για να επιβιβαστούμε.

Μπήκε μέσα φωνάζοντας:

- Με πονάς. Με πονάς. Κοίτα. Κοίτα πώς μου έκανες το χέρι!

Αντί να κοιτάξω εγώ πως του έκανα το χέρι, κοίταξε όλο το υπόλοιπο βαγόνι.

«Μήπως μπορεί η γη αυτή τη στιγμή να ανοίξει και να με καταπιεί;» σκέφτηκα.

Η γη όμως δε μου έκανε τη χάρη, και εγώ, σαν να είχα κάνει το πιο μεγάλο έγκλημα του κόσμου, έσκυψα το κεφάλι και πήγα να καθίσω σε μια άδεια θέση. Δίπλα μου ήρθε να καθίσει και ο Αγάπιος. Όλοι, μα όλοι μας κοιτούσαν. Αναρωτήθηκα αν ο Αγάπιος το είχε καταλάβει.

Ο Αγάπιος δεν είχε καταλάβει τίποτα. Αντίθετα, είχε αποφασίσει πως ήταν η κατάλληλη στιγμή να μάθουν όλοι οι καθιστοί και οι όρθιοι στις γύρω, δίπλα και απέναντι θέσεις την ιστορία του ηλεκτρικού σιδηροδρόμου.

- Το ήξερες πως ο ηλεκτρικός σιδηρόδρομος πρωτολειτούργησε το 1896 και πως ανάμεσα στους επιβάτες ήταν η βασίλισσα Όλγα και ο πρωθυπουργός Ζαΐμης;

Εγώ δεν απάντησα. Ούτε ήθελα ούτε και ήξερα. Ο Αγάπιος, ακάθεκτος, συνέχισε τη διάλεξή του και ο υπόλοιπος κόσμος αναγκαστικά τον άκουγε.

- Ο σιδηρόδρομος στην αρχή ήταν ατμοκίνητος και αργότερα, το 1904 νομίζω, έγινε ηλεκτροκίνητος. Το 1869 είχε έξι βαγόνια και η γραμμή ξεκινούσε από τον Πειραιά και κατέληγε στο Θησείο. Ο σταθμός της Κηφισιάς λειτούργησε το 1957.

Ο Αγάπιος είχε αποκτήσει φανατικό κοινό. Όλοι περρίμεναν τις επόμενες πληροφορίες που θα μας έδινε για τον ηλεκτρικό. Αντί αυτού, άκουσαν τις φωνές του:

- Θέλω να αλλάξω θέση. Δεν μπορώ! Θέλω να αλλάξω θέση!

Έψαχνα γύρω μας, μήπως ανακαλύψω τη μύγα τσε τσε που τον είχε τσιμπήσει, αλλά δεν την είδα πουθενά.

Ο Αγάπιος συνέχισε με το ίδιο τροπάριο:

- Θέλω να αλλάξω θέση, σου είπα. Σήκω. Σήκω τώρα αμέσως.

Τι είχε πάθει ξαφνικά; Γιατί δεν μπορώ να τον καταλάβω; Πότε θα το καταλάβω αυτό το παιδί;

Όση ώρα εγώ έκανα τις σκέψεις μου, ο Αγάπιος είχε σηκωθεί, είχε σπρώξει και είχε πατήσει δυο τρεις, ενώ οι επιβάτες, σαν χορωδία, διαμαρτύρονταν: «Πρόσεχε, παιδί μου. Πού πας, παιδί μου; Αχ, αχ,

με πάτησες. Πρόσεχε, μικρό μου. Πού πας, χρυσό μου; Αχ, αχ, με πάτησες. Αχ, αχ με πάτησες. Αχ, αχ, με πάτησες.»

Ο Αγάπιος τα είχε καταφέρει. Είχε καθίσει από την άλλη μεριά. Δίπλα του μόλις άδειαζε μία θέση.

- Έλα, έλα, μου φώναξε, λες και εγώ δεν άκουγα, ούτε έβλεπα.

Όλο, μα όλο το βαγόνι μας κοιτούσε. Ήμουν έτοιμη για ακόμα μια φορά να φωνάξω σε όλους: «Δεν είναι δικό μου το παιδί. Μένει μαζί μου για 20 μέρες!» Δεν είπα φυσικά τίποτα τέτοιο. Ο κόσμος δυσανασχέτησε:

- Θα καθίσετε, κυρία μου, δίπλα στο παιδί σας ή θα καθίσει κανένας άλλος;

- Γιατί, ποιος μπορεί να καθίσει δίπλα σε τέτοιο παιδί; σχολίασε κάποιος.

- Μαμά, γιατί αυτό το παιδί κάνει αταξίες; σχολίασε τώρα ένας μικρός.

- Έρχομαι, Αγάπιε, απάντησα μπας και σώσω την κατάσταση.

Ο Αγάπιος για ακόμα μια φορά έδειχνε να μην είχε πάρει είδηση ό,τι είχε συμβεί τα προηγούμενα λεπτά. Κοιτούσε ήρεμος έξω από το παράθυρό του. Έδειχνε ικανοποιημένος. Σαν να ήταν ασφαλής τώρα, ενώ πριν δεν ήταν. Μα, τι διαφορά μπορεί να έχει η μία θέση από την άλλη; αναρωτήθηκα. Και τι ήταν αυτό που άλλαξε ξαφνικά και ήθελε τόσο πολύ να φύγει από εκείνη τη θέση;

Με τις απορίες να έχουν φουσκώσει το κεφάλι μου

έσκυπα και του μίλησα όσο πιο σιγά μπορούσα:

- Τι σε πείραξε στην προηγούμενη θέση;

Χωρίς να μου δώσει ιδιαίτερη σημασία μου είπε:

- Ο ήλιος.

Γύρισα το κεφάλι μου στις προηγούμενες θέσεις μας. Ο ήλιος έλουζε τα πρόσωπα των ανθρώπων που καθόνταν εκεί. Κανείς δε διαμαρτυρόταν.

- Όταν ηλεκτροδοτήθηκε ο σιδηρόδρομος, νομίζω το 1904, και φτιάχτηκε υπόγεια σήραγγα με τον σταθμό της Ομόνοιας, νομίζω 1893, όχι, όχι, το 1895, ο κόσμος φοβόταν να μπει στο τρένο. Είχα διαβάσει και κάποιες ιστορίες γι' αυτό, αλλά δεν τις θυμάμαι.

Ο Αγάπιος έχει αρχίσει πάλι τη διάλεξη. Το κοινό του τώρα δεν ήταν και τόσο φανατισμένο.

- Τώρα έχουμε 2011, από το 2015 θα φτάνει το 20ό χιλιόμετρο Αθηνών - Λαμίας και ο σταθμός της Κηφισιάς θα γίνει υπόγειος. Το 2018 θα φτάνει στον Άγιο Στέφανο!

- Ζήσε, Μάη μου, να φας τριφύλλι*, σχολίασε δυνατά ένας κύριος που κρεμόταν πάνω απ' το κεφάλι μας.

- Τι λέει αυτός; Ρώτησε με δυνατότερη φωνή ο Αγάπιος. Γίνεται να ζήσει ο Μάης και να φάει τριφύλλι; Τι χαζομάρες είναι αυτές; Ούτε ένα μικρό παιδάκι δεν τις λέει!

**Δεν είμαι τέρας, σου λέω!,
Παναγιώτα Πλησή, Εκδόσεις Κέδρος**

**Η παροιμιώδης φράση «Ζήσε, Μάη μου, να φας τριφύλλι» χρησιμοποιείται για κάτι που αργεί να πραγματοποιηθεί ή είναι αμφίβολο αν θα γίνει ποτέ.*

1ο βήμα – Διαλέγουμε τη σκηνή που μας κάνει να αισθανόμαστε ότι συμβαίνει κάτι άδικο (π.χ. όταν ο κύριος του λέει «Πού πας παιδί μου;»).

2ο βήμα – Ένα μέλος της ομάδας διαβάζει τη σκηνή δυνατά και με θεατρικό τρόπο. Τα υπόλοιπα μέλη μπαίνουν στους ρόλους (ο Αγάπιος, ο κύριος, ο αφηγητής, ο κόσμος γύρω). Παρουσιάζουν τη σκηνή αυτοσχεδιάζοντας, μόνο με κινήσεις και εκφράσεις (παντομίμα).

3ο βήμα – Συζητάμε και καταγράφουμε τις σκέψεις μας: α) Τι ένιωσε ο Αγάπιος; β) Πώς θα ένιωθα εγώ στη θέση του; γ) Πώς θα μπορούσε να αντιδράσει διαφορετικά ο κύριος; δ) Τι θα έλεγες αν ήσουν ένας περαστικός;

4ο βήμα – (ατομικά) Συμπληρώνω στο τετράδιό μου την «Κάρτα κατανόησης»:

- Ο τίτλος του κειμένου μου φάνηκε...
- Ο χαρακτήρας που ένιωσα πιο κοντά μου ήταν...
- Η πιο άδικη στιγμή του κειμένου ήταν όταν...
- Αν έγραφα εγώ το τέλος, θα έγραφα...

5ο βήμα – Στην ολομέλεια, δημιουργούμε την κοινή κάρτα κατανόησης. Η κάρτα μας μπορεί να περιέχει:

- Λέξεις και φράσεις που δείχνουν κατανόηση.
- Ζωγραφιές που δείχνουν συναισθήματα.
- Ιδέες για να κάνουμε τον κόσμο μας πιο φιλικό.

Η «κάρτα της κατανόησης» μας βοηθά:

- να εκφράζουμε τα συναισθήματά μας,
- να κατανοούμε τη θέση των άλλων,
- να βρίσκουμε πιο δίκαιες και ήρεμες λύσεις.

Την κάρτα την χρησιμοποιούμε κάθε φορά που χρειαζόμαστε ενσυναίσθηση, υποστήριξη και λύσεις!

- την ντροπή που ένιωσε η Παναγιώτα μπαίνοντας στο τρένο.
-
- την αγανάκτηση των επιβατών στη μετακίνηση του Αγάπιου.
-
- τη δυσκολία του Αγάπιου να κατανοήσει μια μεταφορική φράση.
-

3

Συνεχίζω τις προτάσεις.

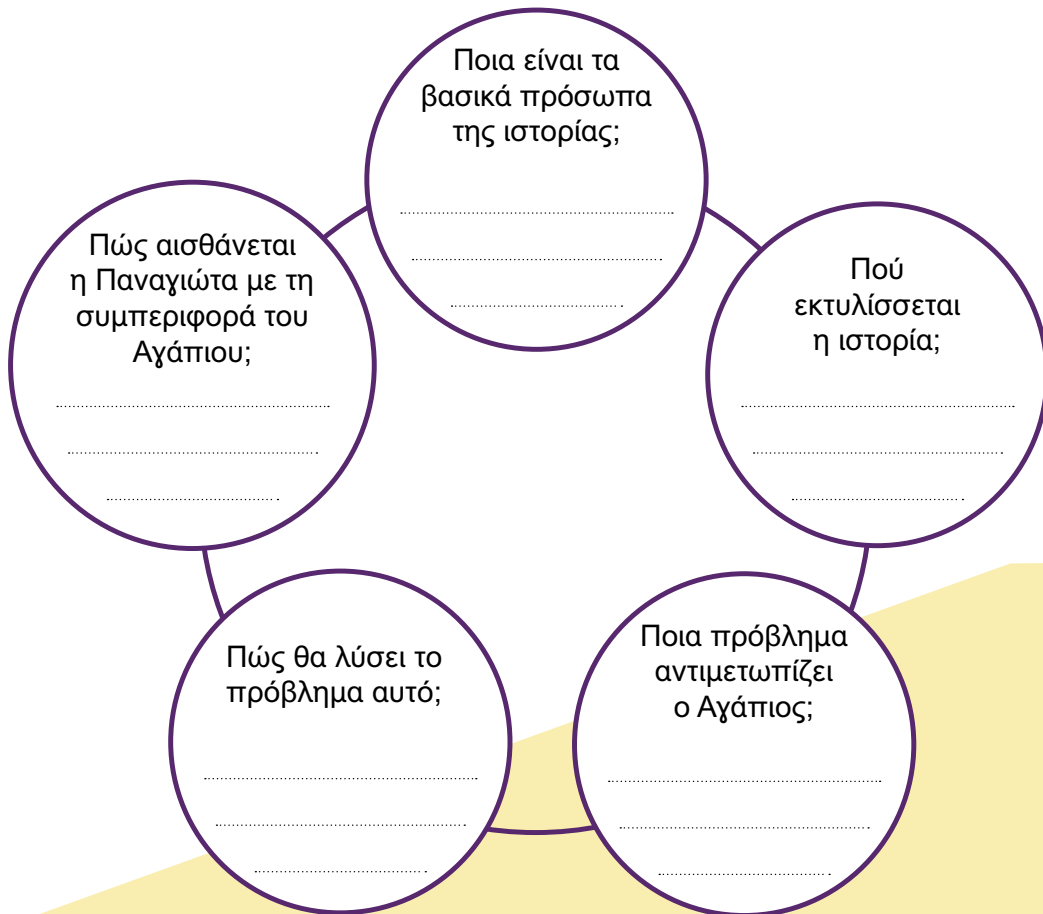
Όλοι κοιτούσαν τον Αγάπιο και η Παναγιώτα αναρωτήθηκε αν

Μόλις ο Αγάπιος άρχισε να φωνάζει, η Παναγιώτα έψαχνε να

4

Συμπληρώνουμε στο κυκλικό διάγραμμα τις βασικές πληροφορίες του κειμένου.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη -
μέτριας δυσκολίας

6

Εξερευνώντας τα Δικαιώματα των Παιδιών

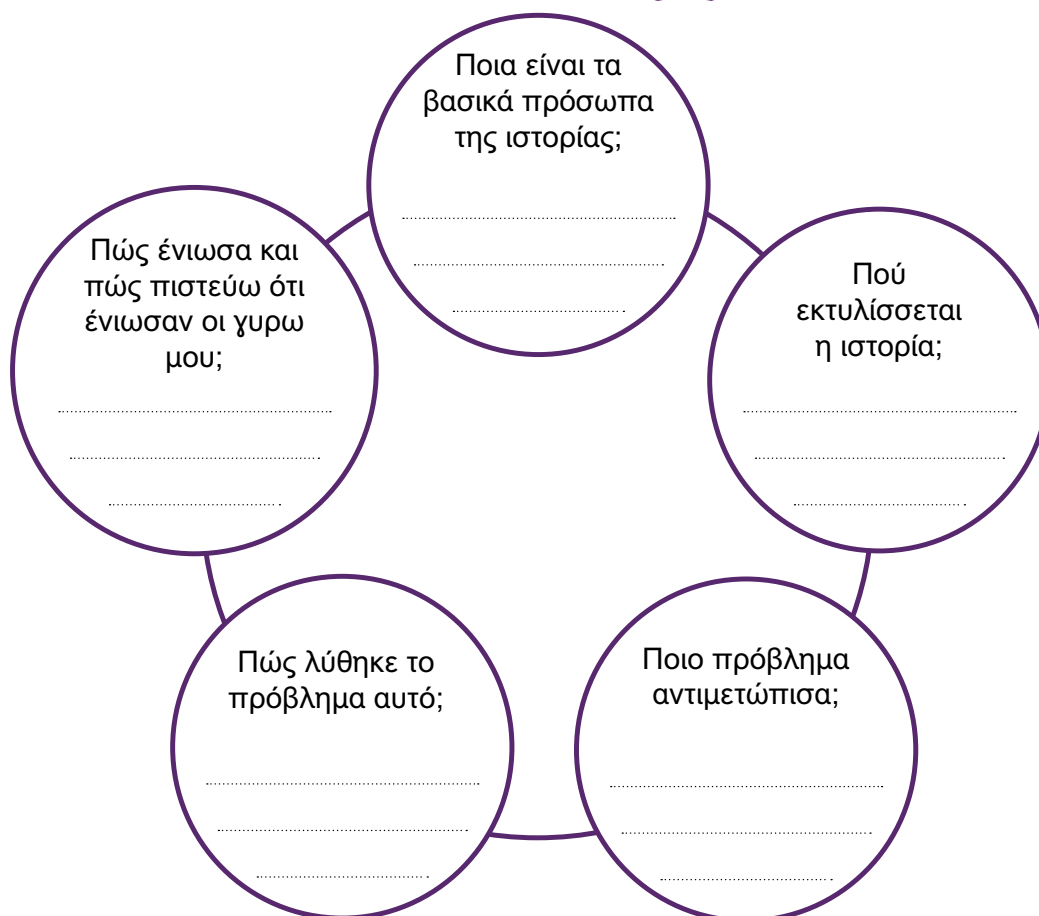
5

Γίνομαι ένας από τους επιβάτες του τρένου. Παρακολουθώ τη συμπεριφορά του Αγάπιου και μεταφέρω το περιστατικό σε έναν φίλο ή μία φίλη. Χρησιμοποιώ τις πληροφορίες του κυκλικού διαγράμματος για να με βοηθήσουν.

6

Περιγράφουμε ένα περιστατικό που μας έκανε να νιώσουμε άβολα. Συμπληρώνουμε το κυκλικό διάγραμμα και στη συνέχεια γράφουμε ένα κείμενο με τρεις παραγράφους.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη -
μεγάλης δυσκολίας

1. Εισαγωγή

(ποιος - πού -
πότε)

2. Κυρίως θέμα

(τι συνέβη)

3. Επίλογος

(πώς τελειώνει η
ιστορία - συναι-
σθήματα)

A. Ο Αγάπιος και η Παναγιώτα βρίσκονται στον σταθμό.

Παρατατικός:

Μέλλοντας Συνοπτικός:

.....

B. Έπιασα τον Αγάπιο από το χέρι και επιβιβαστήκαμε.

Ενεστώτας:

Μέλλοντας Εξακολουθητικός:

.....

Γ. Σκύβω το κεφάλι και πηγαίνω σε μια άδεια θέση.

Αόριστος:

Μέλλοντας Συνοπτικός:

.....

Δ. Ο ήλιος έλουζε τα πρόσωπα των ανθρώπων που κάθονταν εκεί.

Ενεστώτας:

Αόριστος:

Ε. Ο Αγάπιος συνέχισε με το ίδιο τροπάριο.

Μέλλοντας Εξακολουθητικός:

Παρατατικός:

Υπογραμμίζω τα ρήματα στις προτάσεις και συμπληρώνω τον πίνακα.

Όση ώρα εγώ έκανα τις σκέψεις μου, ο Αγάπιος σηκώθηκε, έσπρωξε και πάτησε δυο τρεις, ενώ οι επιβάτες, σαν χορωδία, διαμαρτύρονταν.

Από το 2015 θα φτάνει το 20^ο χιλιόμετρο Αθηνών - Λαμίας και ο σταθμός της Κηφισιάς θα γίνει υπόγειος.

ΡΗΜΑΤΑ	ΠΡΟΣΩΠΟ	ΧΡΟΝΟΣ	ΦΩΝΗ

α' ενικό (εγώ)

β' ενικό (εσύ)

γ' ενικό (αυτός, -ή, -ό)

α' πληθυντικό (εμείς)

β' πληθυντικό (εσείς)

γ' πληθυντικό (αυτοί, -ές, -ά)

Ενεστώτας

Παρατατικός

Αόριστος

Μελ. Εξακ.

Μελ. Συν.

Ενεργητική

Παθητική

9

Κτητική ή προσωπική; Αναγνωρίζω τις υπογραμμισμένες αντωνυμίες.

Οι πληροφορίες του άφησαν αδιάφορους τους επιβάτες. Δεν τις θυμόταν όλες καλά.

Ο Αγάπιος κοίταζε ήρεμος έξω από το παράθυρό του και με φώναξε να καθίσω δίπλα.

Οι απορίες του είχαν φουσκώσει το κεφάλι μου, έσκυψα και του μίλησα.

Χωρίς να μου δώσει ιδιαίτερη σημασία, μου είπε ότι έφταιγε ο ήλιος.

Γύρισα το κεφάλι μου στις προηγούμενες θέσεις μας.

10

Γράφω δύο δικές μου προτάσεις με προσωπικές αντωνυμίες και υπογραμμίζω στις προτάσεις μου.

11

Γράφω δύο δικές μου προτάσεις με κτητικές αντωνυμίες. Τις υπογραμμίζω στις προτάσεις μου.

12

Βάζω τις λέξεις στη σωστή σειρά, ώστε να βγαίνει νόημα.

κινήθηκε ο την θέση προς Αγάπιος αδειανή

τον ήξερε σιδηρόδρομο πολλά ηλεκτρικό για

τον Παναγιώτα η τρένο με στο μπήκε Αγάπιο

ενοχλεί να συνέχισε καταλαβαίνει ότι περπατάει να χωρίς

από το τρένο πήραν της σταθμό Κηφισιάς τον

στάσεις το από κατέβηκαν μετά δύο τρένο από

6

Εξερευνώντας τα Δικαιώματα των Παιδιών

Στην ιστορία του Αγάπιου αναφέρονται μεταφορικές φράσεις που ο ίδιος αδυνατεί να κατανοήσει.

Τον βοηθάμε να τις καταλάβει. Συζητάμε στην τάξη τι σημαίνει η κάθε μία και κάνουμε σημειώσεις για να τις δώσουμε στον Αγάπιο.

13

Εργασία στην
ολομέλεια της τάξης

Να νιώσεις σαν το σπίτι σου.

Πάλι το ίδιο ποίημα.

Πότε θα βάλεις τελεία;

Η πόρτα μου θα είναι ανοιχτή.

Να προσέχεις τη γλώσσα σου.

Μας έφαγε η σκόνη.

Μου πήρες τ' αυτιά.

14

Φτιάχνουμε ιστορίες με μεταφορικές φράσεις.

Ομαδική συνθετική
εργασία

Χωριζόμαστε σε μικρές ομάδες. Η κάθε ομάδα διαλέγει από μία μεταφορική φράση και φτιάχνει μια μικρή ιστορία στην οποία να ταιριάζει η φράση. Φτιάχνουμε ένα κολάζ από τις ιστορίες μας. Μπορούμε να τις εικονογραφήσουμε και να τις αποδώσουμε θεατρικά.

Τι έμαθα σε αυτή την ενότητα;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας

1

2

3

4

Έμαθα τι είναι η διαφορετικότητα και ότι προσθέτει ομορφιά στη ζωή μας.

Έμαθα να γράφω πλαγιότιτλους.

Έμαθα τις προσωπικές και κτητικές αντωνυμίες.

ΞΑΝΑΣΚΕΦΤΟΜΑΙ...

Τελικά πόσο μας αφορά η διαφορετικότητα; Είναι καλό ή κακό;

Ξανασκέφτομαι το ποίημα «Ένας γάτος... μια φορά». Σκέφτομαι πόσο θα ήθελα οι άλλοι να ενδιαφέρονται για μένα πραγματικά και να μη μένουν στα εξωτερικά μου χαρακτηριστικά.

Έχω μάθει πέντε νέες λέξεις; Ποιες είναι;

Έχουμε συνεργαστεί καλά στην ομάδα μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα;

Λεξιλόγιο

Βασικές λέξεις ενότητας: μοναδικότητα, ποικιλία, ισότητα, σεβασμός, αποδοχή, πολιτισμός, γλώσσα, έθιμα, ταυτότητα, φιλία.

Αντίθετες έννοιες: διαφορετικότητα - ομοιομορφία, αποδοχή - απόρριψη, σεβασμός - περιφρόνηση, ισότητα - ανισότητα, μοναδικός - συνηθισμένος, μοναδική - συνηθισμένη.

Εξερευνώντας τη Διατροφή μας 7

Αναρωτιόμαστε...

Μας αρέσει περισσότερο η σοκολάτα ή το σπανάκι;

Τι θα μάθουμε;

Να εξηγήσουμε γιατί χρειαζόμαστε ισορροπημένη διατροφή.

Να βρίσκουμε διατροφικές συνήθειες από άλλα μέρη στον κόσμο.

Να οργανώνουμε τις ιδέες μας σε απλό σχεδιάγραμμα πριν γράψουμε.

Να συντάσσουμε οδηγίες βήμα-βήμα, όπως σε μία συνταγή.

Να χρησιμοποιούμε σωστά τους χρόνους των ρημάτων.

Να σχηματίζουμε παραθετικά επιθέτων (π.χ. πιο γλυκό, το πιο θρεπτικό).

Χρονοπρογραμματισμός 4 εβδομάδων/ υποενοτήτων διδασκαλίας

1^η Διδακτική Υποενοότητα

Η σημασία της ισορροπημένης διατροφής.

2^η Διδακτική Υποενοότητα

Οι διατροφικές συνήθειες στον κόσμο.

ΕΞΕΡΕΥΝΩΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΜΑΣ

4^η Διδακτική Υποενοότητα

Επανάληψη: Η αξία της υγιεινής διατροφής.

3^η Διδακτική Υποενοότητα

Η επίδραση της διατροφής στην υγεία.

Να δημιουργούμε οικογένειες λέξεων (π.χ. υγεία - υγιεινός, υγιεινή).

Να βρίσκουμε συνώνυμα και αντώνυμα για να περιγράφουμε πιο σωστά.

Να εντοπίζουμε τίτλο και συγγραφέα σε όποιο κείμενο διαβάζουμε.

Κεντρική έννοια

Διατροφή

Έννοιες - κλειδιά

βιταμίνες

πολιτιστικά
χαρακτηριστικά

συνταγές
μαγειρικής

υγεία

λαχανικά

Σχετικές έννοιες

υγιεινή
διατροφή

ζάχαρη

γεύση

συνήθειες

ισορροπημένη
διατροφή

Βλέπουμε, σκεφτόμαστε, αναρωτιόμαστε

ΥΓΙΕΙΝΗ
ΔΙΑΤΡΟΦΗ

Συμφωνείς με το μήνυμα της αφίσας;
Μάντεψε πώς σχετίζεται η αφίσα αυτή με τα
μαθήματα της ενότητας; Γράψε μία ή δύο προ-
τάσεις.

Στον διαδραστικό πίνακα της τάξης, δείτε
το βιντεάκι.

Τι συμπέρασμα βγάζετε από το βιντεάκι
αυτό;

Μαντέψτε (κάντε υποθέσεις) για το αν και
πώς σχετίζεται η εικόνα αυτή με τα μαθή-
ματα της ενότητας.

Αφού ολοκληρωθεί η ενότητα, κάντε
έλεγχο των υποθέσεων που κάνατε στην
αρχή. Ήταν σωστές ή όχι;

Πεντανόστιμες ιστορίες φαγητού: Ιταλία

(Α' μέρος)

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ

- Οι άρχοντες της αρχαίας Ρώμης ονειρεύονταν να κατακτήσουν τον κόσμο. Κυρίευσαν όλη την Ιταλία, μετά διαδοχικά πολλές περιοχές της Μεσογείου, ώσπου ίδρυσαν τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, ένα από τα ισχυρότερα κράτη στην Ιστορία.

- Όταν η αυτοκρατορία διαλύθηκε οριστικά, τα εδάφη της Ιταλίας διασπάστηκαν σε ξεχωριστά βασίλεια, δημοκρατίες και πόλεις. Η χώρα ενοποιήθηκε μόλις το 1861.

- Εκατό χρόνια αργότερα, οι Ιταλοί κατόρθωσαν στα αλήθεια να κατακτήσουν τον κόσμο, όμως αυτή τη φορά όχι λόγω της στρατιωτικής στρατηγικής, αλλά χάρη στην εκπληκτική ιταλική κουζίνα.

- Η Ιταλία χωρίζεται σε είκοσι περιοχές και η καθεμία έχει τις δικές της μαγειρικές παραδόσεις. Για παράδειγμα, στον νότο καλλιεργούνται ντομάτες, καυτερές πιπεριές, αγκινάρες και μελιτζάνες. Εύκολα βρίσκουμε ψάρια και θαλασσινά. Η Σικελία φημίζεται για τα ζουμερά πορτοκάλια και το γλυκό κρασί. Στα τραπέζια του πιο ψυχρού βορρά κυριαρχούν τα κρέατα και τα γαλακτομικά. Εδώ, σπεσιαλιτέ αποτελεί το ριζότο, καθώς και η πολέντα, η οποία φτιάχνεται από καλαμπόκι και τρώγεται ως πηχτός χυλός, σε τηγανίτες ή κροκέτες. Η Λυγκουρία καυχιέται για το καλύτερο λάδι.

- Για τους Ιταλούς κάθε περίπτωση είναι μια ευκαιρία για γλέντι. Τα εδέσματα είναι απλά, αλλά τα ετοιμάζουν με πολύ μεράκι. Για παράδειγμα, τα μακαρόνια, συχνά χειροποίητα, πάντα έχουν σχήμα ταιριαστό με τη σάλτσα. Ένας Ιταλός τρώει περίπου 27 κιλά μακαρόνια τον χρόνο: βραστά, στον φούρνο ως λαζάνια ή γεμιστά.

- Χάρη στα εξαιρετικά υλικά και στην απλότητα των

συνταγών, οι ιταλικές σπεσιαλιτέ είναι διάσημες σε όλο τον κόσμο. Ποιος δεν ξέρει την πίτσα μαργκερίτα, τα λαχταριστά παγωτά ή το γλυκό τιραμισού; Η ιταλική κουζίνα διαρκώς κερδίζει έδαφος.

ΠΟΛΤΟΣ ΑΠΟ ΦΥΛΛΑ

Το πέστο βασιλικού είναι ένα λαμπρό παράδειγμα απλής σάλτσας για μακαρόνια. Παρόμοια σάλτσα από μυρωδικά, τυρί και σκόρδο έτρωγαν στην αρχαιότητα. Η γεύση της εξαρτάται από την ποιότητα των υλικών. Αφού τα χτυπήσουμε όλα στο γουδί, προσθέτουμε την αρωματική αλοιφή στα ζεστά μακαρόνια, ανακατεύουμε κι έτοιμο.

Προσοχή! Με μια τόσο απλή συνταγή, δεν μπορούμε να παραλείψουμε τίποτα.

Δώσε μου μία μπουκιά -

πεντανόστιμες ιστορίες φαγητού,

Mizielińska A., Mizieliński D., Baranowska N.,

Εκδόσεις Πατάκη

Διαβάζω προσεκτικά το απόσπασμα «Η δύναμη των υλικών» και κυκλώνω τη σωστή λέξη (Σωστό ή Λάθος) σε κάθε πρόταση.

1

Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν το ισχυρότερο κράτος στην αρχαία εποχή.	Σωστό/Λάθος
Οι Ιταλοί κατέκτησαν τον σύγχρονο κόσμο με τον στρατό τους.	Σωστό/Λάθος
Στη νότια Ιταλία βρίσκουμε καυτερές πιπεριές, μελιτζάνες, αγκινάρες και ντομάτες.	Σωστό/Λάθος
Η πολέντα φτιάχνεται από καλαμπόκι.	Σωστό/Λάθος
Οι Ιταλοί αγοράζουν μακαρόνια από το σούπερ μάρκετ.	Σωστό/Λάθος
Η Σικελία φημίζεται για τα κρέατα και τα γαλακτοκομικά.	Σωστό/Λάθος
Η χώρα ενώθηκε σε ενιαίο κράτος το 1681.	Σωστό/Λάθος
Για τους Ιταλούς το σχήμα από τα μακαρόνια πρέπει να ταιριάζει με τη σάλτσα.	Σωστό/Λάθος
Στην Ιταλία δεν υπάρχουν ψάρια και θαλασσινά.	Σωστό/Λάθος

2

Γιατί οι ιταλικές συνταγές είναι διάσημες σε όλο τον κόσμο;

7

Εξερευνώντας τη Διατροφή μας

3

Παρατηρώ τη γραμμή του χρόνου. Τοποθετώ τα ρήματα στη γραμμή ανάλογα με το πότε έγιναν οι πράξεις που περιγράφουν.

σερβίρεται	διαλύθηκε	διασπάστηκαν	βρίσκουμε
χωρίζεται	θα προσθέσουμε	τρώγεται	θα κερδίζει
θα κατακτήσουν	φημίζεται	ονειρεύονταν	ίδρυσαν
απέκτησαν	θα δοκιμάσουν	θα ευχαριστηθούν	

Παρελθόν
(χτες)

Παρόν
(σήμερα)

Μέλλον
(αύριο)

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

4

Συμπληρώνω τα κενά επιλέγοντας ένα ρήμα από το σύννεφο. Το γράφω στον κατάλληλο χρόνο και πρόσωπο.

χρησιμοποιούμαι - κατακτώ - τρώω - σερβίρομαι
- ονειρεύομαι - φημίζομαι - φτιάχνομαι - τρώγομαι

Η αρχαία Ρώμη να κατακτήσει τον κόσμο.

Οι Ιταλοί τον κόσμο χάρη στην εκπληκτική κουζίνα.

Η Σικελία για τα ζουμερά πορτοκάλια και το γλυκό κρασί.

Ένας Ιταλός περίπου 27 κιλά μακαρόνια τον χρόνο.

Η πολέντα από καλαμπόκι και ως πηχτός
χυλός, σε τηγανίτες ή κροκέτες.

Το μασκαρπόνε για σάλτσες και γλυκά.

Η πανακότα συχνά με σάλτσα φρούτων.

ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

1. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν ένα **ισχυρό** κράτος.
2. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν **ισχυρότερο** κράτος από τους γείτονές της.
3. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν ένα από τα **ισχυρότερα** κράτη στην Ιστορία.
4. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ήταν **ισχυρότατο** κράτος.

Προσέχουμε τα παραπάνω παραδείγματα για να καταλάβουμε τι σημαίνει «βαθμοί του επιθέτου» και ποια η λειτουργία τους στον λόγο.

Στην 1η πρόταση το επίθετο ισχυρός δίνει απλώς μια ιδιότητα στο ουσιαστικό «κράτος». Το επίθετο είναι θετικού βαθμού. Ο **θετικός βαθμός** δηλώνει απλώς το χαρακτηριστικό, την ποιότητα ή την ιδιότητα ενός ουσιαστικού.

Στη 2η πρόταση με τη βοήθεια του επιθέτου συγκρίνουμε, όποτε ονομάζουμε τον βαθμό του επιθέτου συγκριτικό. Ο **συγκριτικός βαθμός** δηλώνει πως ένα ουσιαστικό έχει ένα χαρακτηριστικό, μια ποιότητα ή μια ιδιότητα σε μεγαλύτερο βαθμό από ένα άλλο ουσιαστικό.

Στην 3η πρόταση γίνεται πάλι σύγκριση. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία συγκρίνεται με όλες τις αυτοκρατορίες. Αφού ξεπερνά όλες τις αυτοκρατορίες σε ισχύ, τότε έχει μια ιδιότητα σε μεγαλύτερο βαθμό, γι' αυτό μιλάμε για υπερθετικό βαθμό. Ο **υπερθετικός βαθμός** δηλώνει πως ένα ουσιαστικό έχει ένα χαρακτηριστικό, μια ποιότητα ή μια ιδιότητα σε βαθμό μεγαλύτερο από όλα τα άλλα ουσιαστικά του ίδιου είδους.

Στην 4η πρόταση αποδεικνύεται ότι η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία έχει μια ιδιότητα στον μεγαλύτερο βαθμό. Άρα, ο βαθμός του επιθέτου είναι **υπερθετικός**.

Η διαφορά ανάμεσα στην 3η και την 4η πρόταση είναι πως στην 3η έχουμε σύγκριση με όλα τα όμοια, ενώ στην 4η δεν έχουμε σύγκριση. Γι' αυτό στην 3η πρόταση ο υπερθετικός βαθμός ονομάζεται σχετικός, ενώ στην 4η απόλυτος. Ο **σχετικός υπερθετικός βαθμός** δηλώνει πως ένα ουσιαστικό έχει ένα χαρακτηριστικό, μια ποιότητα ή μια ιδιότητα σε βαθμό μεγαλύτερο από όλα τα άλλα ουσιαστικά του ίδιου είδους, ενώ ο **απόλυτος υπερθετικός βαθμός** δηλώνει πως ένα ουσιαστικό έχει ένα χαρακτηριστικό, μια ποιότητα ή μια ιδιότητα στον μεγαλύτερο βαθμό.

1ο Βήμα – Παίρνουμε 3 κάρτες με επίθετα (π.χ. όμορφος, νόστιμος, δυνατός).

2ο Βήμα – Φτιάχνουμε τη σκάλα!

Για κάθε επίθετο:

Λέμε προφορικά μια πρόταση στον θετικό βαθμό (παράδειγμα: *Η μαμά έφτιαξε νόστιμη πίτα*). Μπορούμε να πούμε πολλές προτάσεις.

Λέμε προφορικά μια πρόταση στον συγκριτικό βαθμό (παράδειγμα: *Το σημερινό φαγητό είναι νοστιμότερο από το χθεσινό*). Μπορούμε να πούμε πολλές προτάσεις.

Λέμε προφορικά μια πρόταση στον υπερθετικό βαθμό (παράδειγμα: *Ο θεός Φώτης φτιάχνει τα νοστιμότερα φαγητά που έχω φάει*). Μπορούμε να πούμε πολλές προτάσεις.

Από τις προτάσεις που ακούστηκαν, επιλέγουμε και γράφουμε αυτές που μας άρεσαν περισσότερο.

1ο επίθετο

Θετικός βαθμός

Συγκριτικός βαθμός

Υπερθετικός βαθμός

2ο επίθετο

Θετικός βαθμός

Συγκριτικός βαθμός

Υπερθετικός βαθμός

3ο επίθετο

Θετικός βαθμός

Συγκριτικός βαθμός

Υπερθετικός βαθμός

Φτιάχνουμε τη σκάλα με τα παραθετικά από τις προτάσεις που επιλέξαμε.

Εναλλακτικά, κάποια μέλη της ομάδας μας μπορούν να ζωγραφίσουν εικόνες που ταιριάζουν με τις προτάσεις και τα παραθετικά αυτά.

Παρουσιάζουμε τη σκάλα των παραθετικών μας στην ολομέλεια και επιλέγουμε τις καλύτερες προτάσεις για να δημιουργήσουμε την αφίσα με τη σκάλα των παραθετικών της τάξης μας!

Η σκάλα των παραθετικών των επιθέτων

6

Μετατρέπω τον μονολεκτικό τύπο των βαθμών των επιθέτων σε περιφραστικό επιλέγοντας τη σωστή απάντηση.

1. Η Ιταλία έχει **πλουσιότερο** μενού από την Πορτογαλία.

- α) πολύ πλούσιο β) το πιο πλούσιο γ) πιο πλούσιο

2. Η παρμεζάνα είναι **νόστιμότερο** τυρί.

- α) πιο νόστιμο β) πολύ νόστιμο γ) το πιο νόστιμο

3. Το τζελάτο σερβίρεται σε **υψηλότερη** θερμοκρασία από ό,τι τα άλλα παγωτά.

- α) πιο υψηλή β) η πιο υψηλή γ) πολύ υψηλή

4. Οι ντομάτες που φάγαμε στην Ιταλία ήταν **φρεσκότερες**.

- α) οι πιο φρέσκες β) πολύ φρέσκες γ) πιο φρέσκες

Μετατρέπω τον περιφραστικό τύπο των βαθμών των επιθέτων σε μονολεκτικό επιλέγοντας τη σωστή απάντηση.

1. Ο **πιο συχνός** τρόπος σερβιρίσματος της πανακότας είναι με σάλτσα φρούτων.

- α) συχνότερος β) συχνότατος γ) συχνός

2. Οι ιταλικές σπεςιαλιτέ είναι **πολύ διάσημες** σε όλο τον κόσμο.

- α) διάσημες β) διασημότερες γ) διασημότες

3. Η Σικελία έχει **πιο ζουμερά** πορτοκάλια από την Μπολόνια.

- α) ζουμερότερα β) ζουμερότατα γ) ζουμερά

4. Ο στρατός των Ρωμαίων ήταν **πάρα πολύ ισχυρός**.

- α) ισχυρότερος β) πανίσχυρος γ) ισχυρός

5. Το τιραμισού είναι **πάρα πολύ γνωστό** γλυκό σε όλο τον κόσμο.

- α) πασίγνωστο β) γνωστότερο γ) γνωστό

Βρίσκω στο κείμενο τα επίθετα που συνοδεύουν τα ουσιαστικά και συμπληρώνω τα κενά.

Το πέστο βασιλικού είναι ένα παράδειγμα σάλτσας για μακαρόνια.

Πρόκειται για μία αλοιφή για τα μακαρόνια.

Στη Σικελία θα βρούμε πορτοκάλια και κρασί.

Οι άρχοντες της Ρώμης ίδρυσαν τη Αυτοκρατορία, ένα από τα κράτη στην Ιστορία.

Η Λυγκουρία καυχιέται για το λάδι.

Στον νότο καλλιεργούνται πιπεριές, ενώ στον βορρά κυριαρχούν τα κρέατα και τα γαλακτομικά.

Η πολέντα τρώγεται ως χυλός, σε τηγανίτες ή κροκέτες.

Θυμήσου τα εθνικά ονόματα. Είναι τα κύρια ονόματα που μας δείχνουν τη χώρα ή τον τόπο από τον οποίο κατάγεται κάποιος και γράφονται πάντα με κεφαλαίο.

Ιταλία - Ιταλός - Ιταλίδα

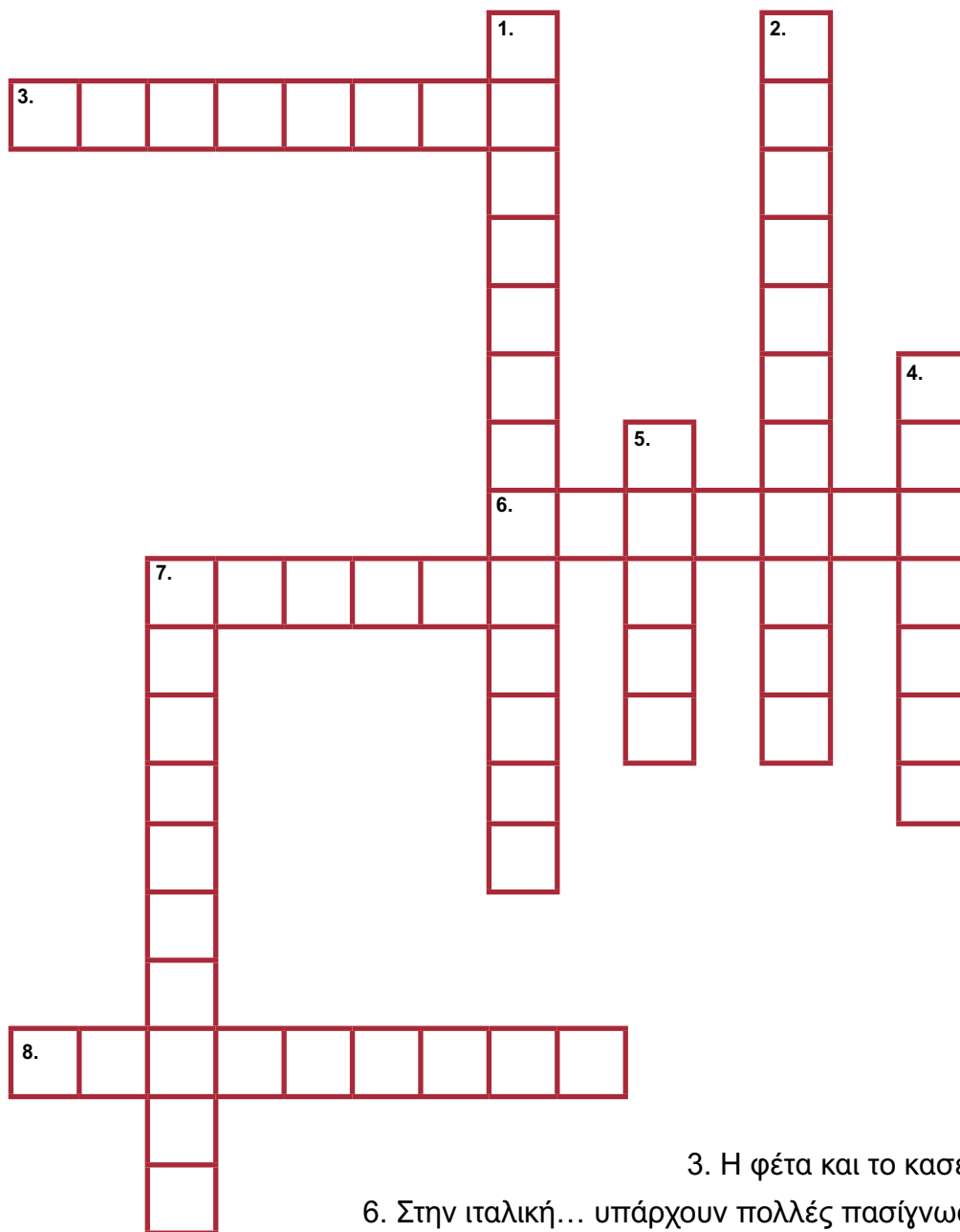
Όμως, τα επίθετα που παράγονται από τα εθνικά ονόματα και δείχνουν την προέλευση κάποιου προϊόντος ή πράγματος δεν είναι εθνικά ούτε κύρια ονόματα και γι' αυτό το πρώτο τους γράμμα **δε γράφεται με κεφαλαίο**.

ιταλικό παγωτό - ιταλική κουζίνα

9

Συμπληρώνω στον πίνακα τα επίθετα που παράγονται από τα εθνικά ονόματα.

Ιταλία	ιταλικός, -ή, -ό
Ελλάδα	
Γαλλία	
Αγγλία	
Ισπανία	
Πορτογαλία	
Βουλγαρία	
Σουηδία	
Ουκρανία	
Ελβετία	
Πολωνία	
Γερμανία	
Σερβία	
Φινλανδία	

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

3. Η φέτα και το κασέρι είναι... τυριά.
 6. Στην ιταλική... υπάρχουν πολλές πασίγνωστες σπεσιαλιτέ.
 7. Το τζελάτο είναι ιταλικό...
 8. Το πέστο φτιάχνεται με φύλλα...

ΚΑΘΕΤΑ

1. Το γάλα, το τυρί και το γιαούρτι είναι... προϊόντα.
 2. Τα μακαρόνια στην Ιταλία είναι...
 4. Οι ιταλικές σπεσιαλιτέ είναι... σε όλο τον κόσμο.
 5. Η παρμεζάνα, η μοτσαρέλα και η ρικότα είναι...
 7. Το τζελάτο και το τιραμισού είναι... γλυκά σε όλο τον κόσμο.

Πεντανόστιμες ιστορίες φαγητού: Ιταλία - η δύναμη των υλικών (Β' μέρος)

Pizza margherita (πίτσα μαργκερίτα)

Εκτέλεση

Τη ζύμη για την ιταλική πίτσα την ανοίγουμε με τα χέρια και όχι με πλάστη (ο πλάστης αφαιρεί τις φουσκάλες αέρα που έχουν συγκεντρωθεί στη διάρκεια της ζύμωσης και έτσι η ζύμη γίνεται πιο συμπαγής). Αυτός είναι ο πιο γρήγορος τρόπος για να φτιάξεις λεπτή πίτσα. Όμως, στην αρχή μπορεί να είναι δύσκολο να ανοίξεις τη ζύμη με τα χέρια σου, οπότε μπορείς άφοβα να χρησιμοποιήσεις τον πλάστη.

1. Προσθέτεις στο χλιαρό νερό τη μαγιά και τη ζάχαρη, τα ανακατεύεις και τα αφήνεις για μερικά λεπτά.
2. Κοσκινίζεις το αλεύρι σε ένα μεγάλο μπολ, προσθέτεις αλάτι και ανακατεύεις. Αρχίζεις σιγά-σιγά να ρίχνεις τη διαλυμένη μαγιά, ανακατεύοντας με πιρούνι. Όταν τελικά αναμειχθούν, τα απλώνεις σε αλευρωμένη επιφάνεια.
3. Πλάθεις τη ζύμη για 10 λεπτά. Μετά από λίγο αρχίζεις να την ανοίγεις και να την κάνεις μπάλα. Πού και πού τη χτυπάς στην επιφάνεια όπου εργάζεσαι. Μόλις η ζύμη γίνει ομοιόμορφη και ελαστική, τη βάζεις στο μπολ, την πασπαλίζεις με αλεύρι και τη σκεπάζεις με πετσέτα. Την αφήνεις για 30 λεπτά ή μέχρι να διπλασιαστεί ο όγκος της.
4. Ψιλοκόβεις το σκόρδο και τα φύλλα του βασιλικού. Σε κατσαρολάκι ζεσταίνεις τρεις κουταλιές λάδι, προσθέτεις το σκόρδο και το τσιγαρίζεις για 1 λεπτό. Προσθέτεις τις ντομάτες, τη ζάχαρη και όσο αλατοπίπερο θέλεις.
5. Μαγειρεύεις σε χαμηλή φωτιά για 20 λεπτά, μέχρι να δέσει σάλτσα. Προς το τέλος προσθέτεις τον βασιλικό.
6. Ανάβεις τον φούρνο στους 240 °C. Χωρίζεις τη ζύμη σε τέσσερα κομμάτια και πλάθεις μπαλίτσες. Σκεπάζεις με μία πετσέτα για να μην ξεραθούν.
7. Ανοίγεις ένα μέρος της ζύμης φτιάχνοντας μια λεπτή πίτα (πρόσεχε μην κάνεις τρύπες) και τη βάζεις σε ταψί με λαδόκολλα. Την αλείφεις με 4-5 κουταλιές σάλτσα ντομάτας, αφήνοντας ένα περιθώριο στην άκρη. Σκίζεις τη μοτσαρέλα σε μεγάλα κομμάτια και τα απλώνεις πάνω. Αλατίζεις όσο θέλεις, ραντίζεις με λάδι και πασπαλίζεις με χοντροκομμένα φύλλα φρέσκου βασιλικού.
8. Ψήνεις για 12-15 λεπτά, ώσπου να ροδίσουν οι άκρες. Βγάζεις την πίτσα από τον φούρνο, την καρυκεύεις με το πιπέρι και τη ραντίζεις με λάδι. Έπειτα, ψήνεις και τις υπόλοιπες.

Προετοιμασία: 45 λεπτά
Ψήσιμο: 4x15 λεπτά
4 πίτσες

Υλικά για τη ζύμη:

3/4 ποτηριού χλιαρό νερό
(190ml)

1 συσκευασία μαγιά στιγμής (7 γραμμ.)

1 κουταλάκι ζάχαρη άχνη

500 γραμ. σιτάλευρου

μισό κουταλάκι αλάτι

Υλικά για τη σάλτσα:

2 σκελίδες σκόρδο

1 μεγάλη χούφτα φρέσκος βασιλικός

3 κουταλιές ελαιόλαδο

1 κονσέρβα ψιλοκομμένες ντομάτες (400 γραμ.)

μισό κουταλάκι ζάχαρη

αλατοπίπερο

Γαρνιτούρα:

250 γραμ. μοτσαρέλα

αλατοπίπερο

ελαιόλαδο

φρέσκος βασιλικός
για γαρνίρισμα

*Δώσε μου μία μπουκιά - πεντανόστιμες ιστορίες φαγητού,
Mizielińska A., Mizieliński D., Baranowska N., Εκδόσεις Πατάκη*

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ

Τα ρήματα που φανερώνουν ότι κάτι έχει γίνει και έχει τελειώσει είναι σε χρόνο **Παρακείμενο**. Η πράξη έχει τελειώσει τη στιγμή που μιλάμε και βλέπουμε μόνο το αποτέλεσμα.

π.χ. Η μαμά **έχει ψήσει** μία πίτσα. Η πίτσα **έχει ψηθεί**.

(Η πράξη του ψησίματος έχει ολοκληρωθεί και τώρα μπορούμε να τη φάμε.)

Για να σχηματίσουμε τον Παρακείμενο, χρησιμοποιούμε το ρήμα «έχω».

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	
Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
εγώ έχω ψήσει	εγώ έχω ψηθεί
εσύ έχεις ψήσει	εσύ έχεις ψηθεί
αυτός, -ή, -ό έχει ψήσει	αυτός, -ή, -ό έχει ψηθεί
εμείς έχουμε ψήσει	εμείς έχουμε ψηθεί
εσείς έχετε ψήσει	εσείς έχετε ψηθεί
αυτοί, -ές, -ά έχουν ψήσει	αυτοί, -ές, -ά έχουν ψηθεί

1

Κλίνω τα ρήματα μαγειρεύω και μαγειρεύομαι στον Παρακείμενο.

ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	
Ενεργητική φωνή	Παθητική φωνή
εγώ	εγώ
εσύ	εσύ
αυτός, -ή, -ό	αυτός, -ή, -ό
εμείς	εμείς
εσείς	εσείς
αυτοί, -ές, -ά	αυτοί, -ές, -ά

2

Σχηματίζω τον Παρακείμενο των παρακάτω ρημάτων. Προσέχω να είναι ίδιο το πρόσωπο.

Α. Ενεργητική φωνή	
Ενεστώτας	Παρακείμενος
αφήνω	
ανοίγεις	
σκεπάζει	
ανάβουμε	
ρίχνετε	
βράζουν	

Β. Παθητική φωνή	
Ενεστώτας	Παρακείμενος
σκεπάζομαι	
ξεραίνεσαι	
ζεσταίνεται	
ανακατευόμαστε	
συγκεντρώνεστε	
διαλύονται	

3

Σχηματίζω δικές μου προτάσεις βάζοντας τα ρήματα της παρένθεσης στον Παρακείμενο. Το κάθε ρήμα μπορεί να είναι σε όποιο πρόσωπο θέλω.

(κόβω)

.....

(κόβομαι)

.....

(ετοιμάζω)

.....

(ετοιμάζομαι)

.....

4

Οι οδηγίες και στις δύο συνταγές είναι διατυπωμένες στο β' πρόσωπο του ενικού και σε χρόνο Ενεστώτα. Οι οδηγίες μπορούν να διατυπωθούν και με άλλους τρόπους. Δες τα παραδείγματα και κάνε το ίδιο.

Προσθέτεις στο χλιαρό νερό τη μαγιά και τη ζάχαρη, τα **ανακατεύεις** και τα **αφήνεις** για μερικά λεπτά.

A. **Να προσθέσεις** στο χλιαρό νερό τη μαγιά και τη ζάχαρη, **να τα ανακατέψεις** και **να τα αφήσεις** για μερικά λεπτά.

B. **Πρόσθεσε** στο χλιαρό νερό τη μαγιά και τη ζάχαρη, **ανακάτεψέ** τα και **άφησέ** τα για μερικά λεπτά.

Δοκιμάζω να κάνω το ίδιο με τις ακόλουθες οδηγίες:

Βράζεις τα μακαρόνια και τα **βάζεις** στο πιάτο. Τα **περιχύνεις** με σάλτσα, **πασπαλίζεις** με τριμμένη παρμεζάνα και φρεσκοτριμμένο πιπέρι.

A.

.....

.....

B.

.....

.....

Μαγειρεύεις σε χαμηλή φωτιά για 20 λεπτά και στο τέλος **προσθέτεις** τον βασιλικό.

A.
.....
.....

B.
.....
.....

5

Γράφω τη συνταγή από το αγαπημένο μου φαγητό. Επιλέγω έναν από τους τρεις τρόπους για να διατυπώσω τις οδηγίες. Θυμάμαι να γράψω ξεχωριστά τα υλικά και στη συνέχεια την εκτέλεση της συνταγής.

		
ΥΛΙΚΑ		
	ΕΚΤΕΛΕΣΗ	

Συγκεντρώνουμε όλες τις συνταγές και φτιάχνουμε ένα βιβλίο με τις αγαπημένες συνταγές της τάξης μας.

ΛΕΞΕΙΣ «ΔΑΝΕΙΑ»

Λέξεις «δάνεια» (ή γλωσσικός δανεισμός) είναι η διαδικασία μέσα από την οποία μια γλώσσα παίρνει στοιχεία από μια άλλη γλώσσα και τα ενσωματώνει κατά κύριο λόγο στο λεξιλόγιο.

Α. «Η μπολονέζ μας έρχεται από την Μπολόνια και είναι μια εκδοχή **ραγού**.»

Η λέξη ραγού (ή ραγκού) προέρχεται από τη γαλλική ragoût και πρόκειται για φαγητό που παρασκευάζεται από κομμάτια κρέατος που βράζονται με διάφορα καρυκεύματα και διάφορα λαχανικά.

Β. «...στην Ιταλία τέτοιος συνδυασμός είναι σοβαρή γκάφα.»

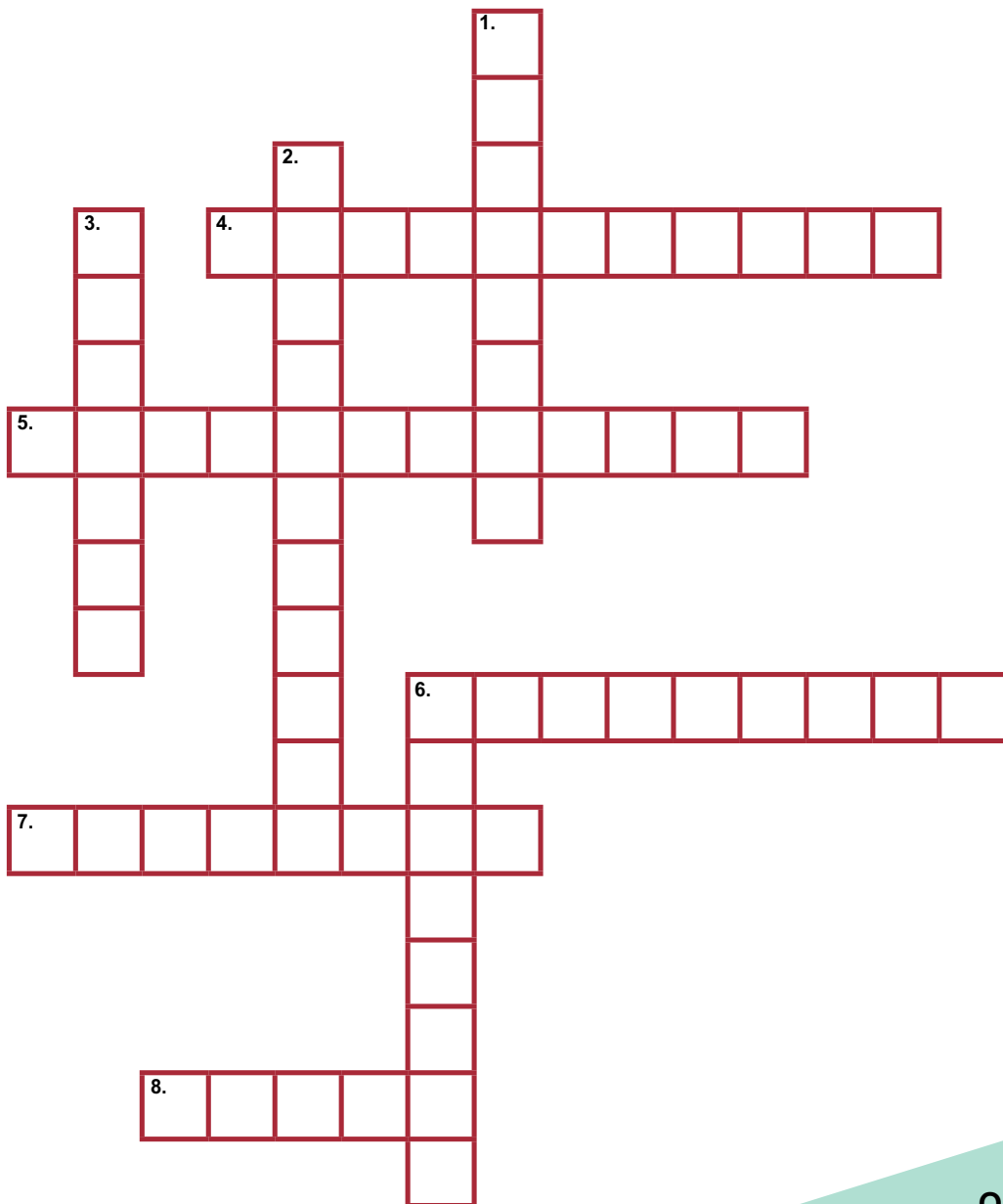
Η λέξη γκάφα προέρχεται από την ιταλική λέξη gaffe και σημαίνει το ανόητο λάθος που γίνεται δημόσια.

6

Στον ακόλουθο πίνακα υπάρχουν κάποιες ακόμα λέξεις - δάνεια. Τις αναζητώ στο λεξικό και βρίσκω από ποια γλώσσα προέρχονται, πώς γράφονται στην αυθεντική γλώσσα και τι σημαίνουν.

ΛΕΞΗ	Από ποια γλώσσα προέρχεται;	Πώς γράφεται;	Τι σημαίνει;
ραγού	γαλλικά	ragoût	Φαγητό από κομμάτια κρέατος με καρυκεύματα και λαχανικά
μπέικον			
κονσέρβα			
χαρνιτούρα			
μπολ			
πετσέτα			
φούρνος			

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

4. Προς το τέλος, βάζεις το γάλα και... για μερικά λεπτά ακόμα.
 5. ...συχνά τα λαχανικά στην κατσαρόλα μας.
 6. Κόβουμε τη μοτσαρέλα και την... πάνω στη ζύμη.
 7. Η ζύμη της πίτσας πρέπει να έχει... σε 4 μπαλίτσες.
 8. Η πίτσα έχει... σε 15 λεπτά.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ψήστε για 12-15 λεπτά, ώσπου να... οι άκρες.
 2. Περιχύνεις με σάλτσα τα μακαρόνια και... με τριμμένη παρμεζάνα.
 3. ...τη ζύμη για 30 λεπτά να φουσκώσει.
 6. ...τη ζύμη της πίτσας με 4-5 κουταλιές σάλτσα ντομάτας.

Σοκολάτα ή λαχανικά;

Πώς ανακαλύψαμε τη σοκολάτα;

Ένας μύθος λέει ότι ο μεγάλος Κετσαλκόατλ, θεός της βλάστησης και της αναγέννησης, μετέδωσε τις γνώσεις του στους Μάγια και στους Αζτέκους, δύο λαούς του αρχαίου Μεξικού. Τους έμαθε να καλλιεργούν τα άγρια κακαόδεντρα για τους σπόρους τους.

Τους έλιωναν σε ένα χουδί και μετά τους έψηναν. Αυτή την πάστα που έφτιαχναν την ανακάτευαν με μπαχαρικά, πιπεριά, κανέλα και γλυκάνισο. Επειδή οι σπόροι του κακάου είναι πικροί, οι Αζτέκοι πρόσθεταν σ' αυτό το ρόφημα μέλι για να γλυκάνει η γεύση.

Αυτό το ρόφημα, λοιπόν, τη «χοκολάτλ», ο Αζτέκος αυτοκράτορας Μοντεζούμα σερβίρισε, καλωσορίζοντας τον Ισπανό Ερνάν Κορτές όταν αποβιβάστηκε στα εδάφη του το 1519.

Χρειάστηκε, λοιπόν, η φοβερή ισπανική κατάκτησης του Μεξικού για να ανακαλύψουν οι Ευρωπαίοι τη σοκολάτα! Οι Ισπανοί υιοθέτησαν την αυθεντική συνταγή αντικαθιστώντας το πιπέρι με τη βανίλια και στη συνέχεια προσθέτοντας πορτοκαλανθούς. Έπειτα από λίγο, θα την πιούν ζεστή και στη συνέχεια θα τη στερεοποιήσουν για να τη μεταφέρουν ευκολότερα.

Το 1615, όταν η κόρη του βασιλιά της Ισπανίας, Άννα η Αυστριακή, παντρεύεται το βασιλιά της Γαλλίας, Λουδοβίκο ΙΓ', η σοκολάτα κάνει την είσοδο της στην γαλλική Αυλή. Γίνεται γρήγορα της μόδας στους εύπορους κύκλους, είτε ως φάρμακο είτε ως γλυκό. Από τότε κάθε βασιλιάς διαθέτει τον δικό του σοκολατοποιό. Σήμερα μπορεί να μην ευχαριστούμε πια το μεγάλο Κετσαλκόατλ για το θείο δώρο του, όλοι όμως ξέρουμε ότι η σοκολάτα, σε μικρή βέβαια ποσότητα, κάνει καλό στη φυσική μας κατάσταση και στη διάθεσή μας.

Γιατί μας αρέσει η σοκολάτα και όχι το σπανάκι;

Όταν είναι βρασμένα, τα λαχανικά με φύλλα ή με κοτσάνια, όπως οι σαλάτες ή το σπανάκι, έχουν πικρή γεύση που δεν είναι πάντα ευχάριστη. Με τη συνοδεία μιας σάλτσας όμως, μπορεί να γίνουν πολύ νόστιμα! Όσο για τη σοκολάτα και εδώ τα πάντα εξαρτώνται από τη συνταγή. Προσπαθήστε να φάτε ένα σπυρί κακάο και θα δείτε πόσο πικρό είναι!

Το αν μας αρέσει ή όχι αυτό που τρώμε είναι μια περίπλοκη διαδικασία, στην οποία παίζουν μεγάλο ρόλο η μυρωδιά, η γεύση, η αίσθηση και ο πολιτισμός. Ένα είδος κεντρικού υπολογιστή γεύσης στον εγκέφαλο, που ονομάζεται σοφά «οσφρητικό και γευστικό κέντρο», αναλύει και ερμηνεύει τις πληροφορίες που λαμβάνει από εκατομμύρια δέκτες που έχουμε στη μύτη, στον ουρανίσκο και πάνω στη γλώσσα.

Χωρίζει τις γεύσεις σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες - γλυκές, αλμυρές, ξινές και πικρές - και τις καταχωρίζει στη μνήμη. Το γλυκό αρέσει γενικά σε όλους, γιατί συνδέεται άμεσα με τη γεύση του μητρικού γάλακτος: μας προκαλεί μια αίσθηση ευχαρίστησης και συναισθηματικής ικανοποίησης. Το αλμυρό έρχεται στη δεύτερη θέση, ευτυχώς, γιατί είναι ζωτικής σημασίας: επιτρέπει στο σώμα να κρατά το νερό, αφού αποτελείται κατά 65% από αυτό.

Το ξινό και το πικρό δεν είναι ζωτικής σημασίας και η εκτίμησή μας για αυτές τις γεύσεις εξαρτάται από την αντίδραση των δεκτών μας και κυρίως από την ανατροφή και τις προτιμήσεις μας.

Ξέρετε ότι οι δέκτες της γλώσσας ονομάζονται «θηλές»; Είναι τοποθετημένες ως εξής: στην άκρη της γλώσσας, αυτές που είναι πιο ευαίσθητες στο γλυκό. Ακριβώς μετά, στα πλάγια, αυτές που συνδέο-

νται με το αλμυρό. Πίσω τους, οι ευαίσθητες στο ξινό και στο βάθος, οι ειδικές για το πικρό.

Πώς ένα καρότο μας κάνει αξιαγάπητους;

Είτε σας αρέσει το καρότο είτε όχι, κάθε φορά που το τρώτε, σας υπενθυμίζει τις πολλές αρετές του: κάνει ωραία ρόδινα μαγουλάκια, βοηθά να βλέπετε στο σκοτάδι και σας κάνει αξιαγάπητους... Και το χειρότερο, είναι αλήθεια!

Στην αρχαιότητα, οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν τα καρότα για θεραπευτικούς σκοπούς. Όμως, εκείνη την εποχή η ωραία πορτοκαλιά ρίζα που βλέπουμε σήμερα ήταν μωβ, σχεδόν μαύρη και προπάντων σκληρή σαν πέτρα. Την δοκίμασαν, ωστόσο, και διαπίστωσαν (χωρίς να μας εξηγήσουν βέβαια το γιατί) τις πολλές ευεργετικές ιδιότητές της στην υγεία.

Ο Καρλομάγνος, που είχε πειστεί για τις ευεργετικές ιδιότητες των καρότων, σύστησε σε όλα τα μοναστήρια της αυτοκρατορίας του την καλλιέργειά

τους στους λαχανόκηπους τους. Και σήμερα ακόμα, το καρότο, ή μάλλον η καροτίνη που περιέχει, συνιστάται ανεπιφύλακτα.

Η καροτίνη είναι μια χρωστική ύλη που έχει την ιδιότητα να μετατρέπεται στον οργανισμό μας σε βιταμίνη Α, η οποία παίζει σημαντικό ρόλο σε πολλά επίπεδα. Επιβραδύνει κυρίως τη γήρανση των κυττάρων του δέρματος και μας προστατεύει με φυσικό τρόπο από τον ήλιο.

Γι' αυτό η κατανάλωση των καρότων μας δίνει ωραία όψη. Η βιταμίνη Α ενεργοποιεί επίσης, την αναγέννηση των κυττάρων του συκωτιού μας. Οι άνθρωποι που υποφέρουν από το συκώτι τους είναι συχνά θλιμμένοι και κακόκεφοι. Συστήνοντάς τους να τρώνε καρότα, τους βοηθάμε να θεραπευτούν, αλλά κυρίως να ξαναβρούν το ηθικό τους. Όπως καταλαβαίνετε, για να είστε υγιείς και χαρούμενοι, πρέπει να τρώτε καρότα όλη μέρα!

*Το βιβλίο των πώς - Το βιβλίο των γιατί,
Martine Laffon - Hortense de Chabaneix,
Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα*

1

«Σοκολάτα ή λαχανικά;»

**Εργασία στην
ολομέλεια της τάξης**

1ο βήμα – Οι ντετέκτιβ της γνώσης!

Η τάξη χωρίζεται σε 3 ομάδες:

- **Ομάδα Σοκολάτας:** Διαβάζει και εντοπίζει πληροφορίες για την ιστορία και τη γεύση της σοκολάτας.
- **Ομάδα Λαχανικών:** Εντοπίζει πληροφορίες για τα οφέλη των λαχανικών, το καρότο και το σπανάκι.
- **Ομάδα Σύγκρισης:** Συγκρίνει τα επιχειρήματα υπέρ της σοκολάτας και των λαχανικών. Ποιο από τα δύο φαίνεται πιο ωφέλιμο; Ποιο πιο απολαυστικό;

2ο βήμα – Γράφουμε τα συμπεράσματα.

Η κάθε ομάδα γράφει σημαντικές λέξεις από το κείμενο, μικρές φράσεις, εικόνες και σύμβολα που χαρακτηρίζουν το κείμενο.

3ο βήμα – Ψηφίζουμε: Σοκολάτα ή Λαχανικά;

Οι ομάδες παρουσιάζουν τις απόψεις τους. Στη συνέχεια, κάθε μαθητής και μαθήτρια ψηφίζει: Σοκολάτα ή Λαχανικά;

Οι Αζτέκοι πρόσθεταν μέλι στο ρόφημα για να

Έκαναν τη σοκολάτα σε στερεή μορφή για να

Η γλυκιά γεύση αρέσει σε όλους, επειδή

Τα καρότα μας βοηθούν να

Ο Καρλομάγνος σύστησε στα μοναστήρια να

Πρέπει να τρώμε καρότα για να

Στην ομάδα μας, διαβάζουμε το «Πώς ένα καρότο μας κάνει τελικά αξιαγάπητους». Αναγνωρίζουμε τις παραγράφους και βάζουμε αριθμούς. Γράφουμε πλαγιότιτλους για την κάθε παράγραφο. Μπορούμε αν θέλουμε να ζωγραφίσουμε για την κάθε παράγραφο κάτι σχετικό.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη

Πώς ένα καρότο μας κάνει αξιαγάπητους;

1.

2.

3.

4.

5.

4

Διαβάστε και πάλι το κείμενο «Πώς ένα καρότο μας κάνει τελικά αξιαγάπητους». Γράψτε με δικά σας λόγια το νόημα του κειμένου.

Ομαδική εργασία
διαφοροποιημένη -
σχετικά δύσκολη

ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ -ΙΚΟΣ

Τα επίθετα που έχουν την κατάληξη -ικος γράφονται με «ι» (γιώτα) εκτός από τα επίθετα: δανεικός, θηλυκός, γλυκός.

5

Συμπληρώνω τις προτάσεις με επίθετα του κειμένου.

Οι Ευρωπαίοι ανακάλυψαν τη σοκολάτα εξαιτίας της φοβερής κατάκτησης του Μεξικού.

Η συνταγή της σοκολάτας είχε μπαχαρικά, πιπεριά, κανέλα, γλυκάνισο και μέλι.

Η σοκολάτα έφτασε στη Αυλή όταν η πριγκίπισσα της Ισπανίας παντρεύτηκε τον Γάλλο βασιλιά.

Μικρή ποσότητα σοκολάτας κάνει καλό στη μας κατάσταση.

Ο υπολογιστής γεύσης στον εγκέφαλο ονομάζεται « και κέντρο».

Η γεύση του γάλακτος μας προκαλεί μια αίσθηση ευχαρίστησης και ικανοποίησης.

Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι χρησιμοποιούσαν τα καρότα για σκοπούς.

7

Εξερευνώντας τη Διατροφή μας

6

Γράφω τα επίθετα της προηγούμενης άσκησης και στα τρία γένη στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

ΑΡΣΕΝΙΚΟ	ΘΗΛΥΚΟ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ

7

Κλίνω τις συνεκφορές: η γλυκιά γεύση, το θηλυκό όνομα.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομαστική		
Γενική		
Αιτιατική		
Κλητική		
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομαστική		
Γενική		
Αιτιατική		
Κλητική		

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τις παρακάτω λέξεις και συμπληρώνω τον πίνακα.

ΛΕΞΗ	ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ	ΣΗΜΑΣΙΑ	ΑΝΤΙΘΕΤΟ	ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ
κοτσάνι				
*				
αλμυρός				
*				
καλλιεργώ				
*				
γεύση				
*				

*Φτιάχνω μία δική μου πρόταση με την κάθε λέξη.

2

ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Χωριζόμαστε σε 5 ομάδες. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα από τα πρόσωπα ή τους λαούς και βρίσκει πληροφορίες. Οργανώνουμε τις πληροφορίες και τις φωτογραφίες που βρήκαμε σε μεγάλα χαρτόνια και τα παρουσιάζουμε στους συμμαθητές μας.

ΑΖΤΕΚΟΙ

ΜΑΓΙΑΣ

ΚΕΤΣΑΛΚΟΑΤΛ

ΜΟΝΤΕΖΟΥΜΑ

ΕΡΝΑΝ ΚΟΡΤΕΣ

Μνήμες φαγητού

Πριν από χιλιάδες χρόνια, οι προ-προπαππούδες μας ζούσαν πολύ διαφορετικά από εμάς. Αλλά ο τρόπος με τον οποίον ζούσαν έχει διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφερόμαστε σήμερα εμείς. Όταν φοβάστε τα τέρατα τη νύχτα, αυτό είναι μια ανάμνηση από τους προγόνους σας. Αντίστοιχα, όταν ξυπνάτε το πρωί, τρώτε πρωινό και μετά παίζετε με τους φίλους σας και πάλι, συχνά ακολουθείτε συνήθειες που διαμορφώθηκαν από τους προγόνους μας στην Εποχή του Λίθου, στις σαβάνες της Αφρικής.

Για παράδειγμα, έχετε αναρωτηθεί ποτέ γιατί οι άνθρωποι θέλουν να καταναλώνουν τροφές που κάνουν κακό στην υγεία τους, όπως το παγωτό και οι τούρτες σοκολάτα; Γιατί όλα αυτά τα βλαβερά πράγματα είναι τόσο νόστιμα;

Η απάντηση είναι ότι το σώμα μας εξακολουθεί να νομίζει ότι ζει στην Εποχή του Λίθου, τότε που ήταν απόλυτα λογικό να καταβροχθίζει κανείς γλυκές και λιπαρές τροφές. Οι πρόγονοί μας δεν είχαν σουπερμάρκετ και ψυγεία. Όταν πεινούσαν, τριχυρνούσαν μέσα στα δάση και δίπλα σε ποτάμια και έφαχναν κάτι να φάνε. Και ποτέ δεν έβρισκαν ένα δέντρο με παγωτά ή ένα ρυάκι από αναψυκτικό! Τα μόνα γλυκά φαγώσιμα που υπήρχαν ήταν τα ώριμα φρούτα και το μέλι. Μόλις έβρισκαν γλυκά φρούτα, το πιο έξυπνο πράγμα που μπορούσαν να κάνουν ήταν να φάνε όσο περισσότερα μπορούσαν κι όσο πιο γρήγορα γινόταν.

Φανταστείτε ότι μια ομάδα τροφοσυλλεκτών της Εποχής του Λίθου βγαίνει σε αναζήτηση τροφής και συναντάει μια συκιά γεμάτη με γλυκά, ώριμα σύκα. Μερικοί από τους τροφοσυλλέκτες τρώνε λίγο και

μετά λένε: «Δεν θα φάμε άλλο. Προσέχουμε τη σιλουέτα μας». Οι υπόλοιποι δε λένε τίποτα, γιατί είναι μπουκωμένοι με σύκα. Τρώνε και τρώνε, μέχρι που κοντεύουν να σκάσουν. Την επόμενη, όλοι ξαναπηγαίνουν στο δέντρο, αλλά δεν έχει μείνει ούτε ένα σύκο, γιατί μια ομάδα μπαμπουίνων βρήκε το δέντρο και τα έφαγε όλα. Οι άνθρωποι που έφαγαν πολλά σύκα, είναι ακόμα κάπως, χορτάτοι, ενώ εκείνοι που έφαγαν λίγα τώρα πεινάνε.

Οι αρχαιολόγοι έχουν βρει πολλά αγάλματα από εκείνη την εποχή, αρκετά από τα οποία αναπαριστούν εύσωμους ανθρώπους. Την εποχή εκείνη το σωματικό λίπος ήταν σημάδι υγείας και επιτυχίας. Φυσικά, οι περισσότεροι άνθρωποι στην Εποχή του Λίθου δεν ήταν σαν την Αφροδίτη, όπως ακριβώς και σήμερα οι περισσότεροι άνθρωποι δε μοιάζουν με τα μοντέλα στις διαφημίσεις. Ωστόσο, όλοι ήξεραν ότι έπρεπε να τρως όσο πιο πολλά γλυκά μπορούσες. Σου έκανε καλό! Ένας γονιός, την Εποχή του Λίθου, μπορεί να μάλωνε το παιδί του λέγοντας: «Σταμάτα αμέσως να μασουλάς αυτά τα μαραμένα φύλλα μαρουλιού και έλα να φας το γλυκό σου!»

Από τους προγόνους μας έχουμε κληρονομήσει αυτήν την τάση να τρώμε γλυκά. Το εγχειρίδιο οδηγιών DNA μέσα στο σώμα μας γράφει με μεγάλα γράμματα: «Αν βρεις κάτι γλυκό, φάε όσο πιο πολύ μπορείς και όσο πιο γρήγορα γίνεται!».

Από την εποχή της Αφροδίτης του Βίλεντορφ έχουν αλλάξει πολλά. Οι περισσότεροι άνθρωποι στις μέρες μας δεν είναι αναγκασμένοι να τριχυρίζουν με τις ώρες στη σαβάνα για να βρουν τροφή. Αντίθετα, όταν πεινάσουμε κάνουμε 10 βήματα μέχρι

την κουζίνα, ανοίγουμε το ψυγείο και κοιτάζουμε τι έχει. Αλλά, αν στο εσωτερικό του δούμε μια τούρτα σοκολάτα, αντιδρούμε με τον ίδιο τρόπο που αντιδρούσαν οι πρόγονοί μας στην Εποχή του Λίθου όταν έβλεπαν μπροστά τους μια συκιά.

Το σώμα μας διαβάζει το εγχειρίδιο οδηγιών και αρχίζει να φωνάζει: «Ε, βρήκαμε κάτι γλυκό! Υπέροχα! Ας φάμε όσο περισσότερο μπορούμε και όσο πιο γρήγορα γίνεται! Βιάσου! Αν περιμένουμε, θα το φάνε οι μπαμπούινοι που είναι δίπλα!» Το εγχειρίδιο οδηγιών είναι απαρχαιωμένο, αλλά το σώμα μας δεν το γνωρίζει αυτό. Το σώμα μας δεν ξέρει ότι τώρα ζούμε σε χωριά και πόλεις και όχι στην άγρια σαβάνα. Το σώμα μας δεν ξέρει ότι υπάρχουν πια ψυγεία και τούρτες σοκολάτα. Το σώμα μας δεν ξέρει ότι δεν υπάρχουν μπαμπούινοι εδώ γύρω.

Οπότε, τρώμε ολόκληρη την τούρτα σοκολάτα και την επόμενη μέρα πηγαίνουμε στο ζαχαροπλα-

στείο και αγοράζουμε άλλη μία. Και όταν ανοίγουμε πάλι την πόρτα του ψυγείου, το σώμα μας δεν μπορεί να πιστέψει στην τύχη του και αρχίζει να φωνάζει: «Απίστευτο! Κάτι γλυκό! Φα' το όλο!». Όσες φορές και να ανοίξουμε το ψυγείο και βρούμε μέσα μια τούρτα σοκολάτα, το σώμα μας δεν πρόκειται να μάθει. Θα αντιδράσει ξανά και ξανά σαν να ανακαλύψαμε μόλις μια συκιά στη σαβάνα. Είναι πολύ δύσκολο, όμως, να το θυμίζουμε συνεχώς στον εαυτό μας, ότι δε βρισκόμαστε πλέον στην Εποχή του Λίθου και πως ό,τι ήταν απόλυτα λογικό στην εποχή των προ-προπαππούδων μας δεν είναι πια και τόσο καλή ιδέα.

Γι' αυτό είναι τόσο σημαντικό να μάθουμε πώς ζούσαν οι προ-προπαππούδες μας. Αν ξέραμε πώς ζούσαν, θα μπορούσαμε να εξηγήσουμε πολλά από τη συμπεριφορά μας σήμερα.

Εμείς οι ασταμάτητοι - Πώς κατακτήσαμε τον κόσμο, Yuval Noah Harari, Εκδόσεις Αλεξάνδρεια - Μεταίχμιο

1

Η τροφή των προ-προπαππούδων μας!

Ομαδική
εργασία

1ο βήμα – Διαβάζουμε και φανταζόμαστε.

Μετά την ανάγνωση του κειμένου, φανταζόμαστε ότι είμαστε άνθρωποι της εποχής του Λίθου. Συζητάμε:

- Πώς ήταν η καθημερινότητά μας;
- Πώς νιώθαμε όταν βρίσκαμε φαγητό;
- Ποια συναισθήματα μάς προκαλούσε η γεύση ενός γλυκού φρούτου;

2ο βήμα – Παιχνίδι ρόλων: Η πρώτη μου γλυκιά ανακάλυψη!

Οι μαθητές και οι μαθήτριες σε ομάδες γίνονται ηθοποιοί και δραματοποιούν μια σκηνή στην οποία βρίσκουν για πρώτη φορά ένα γλυκό

φρούτο (π.χ. σύκο, μούρο) ή μέλι. Οι ηθοποιοί εκφράζουν με εκφράσεις του σώματος και του προσώπου, τη χαρά, την έκπληξη ή την απορία τους.

3ο βήμα – Η συνέντευξη του... κυνηγού τροφής!

Οι μαθητές/-τριες ανά ζευγάρια, παίρνουν τον ρόλο του «δημοσιογράφου» και τον ρόλο του «τροφοσυλλέκτη της Εποχής του Λίθου». Η συνέντευξη περιλαμβάνει ερωτήσεις όπως:

- Τι έφαγες σήμερα;
- Πόσο καιρό είχες να φας κάτι γλυκό;
- Πώς νιώθεις όταν βρίσκεις ένα ώριμο φρούτο;

Α. Γιατί οι άνθρωποι θέλουν να καταναλώνουν τροφές που κάνουν κακό στην υγεία τους;

Β. Γιατί όλα αυτά τα βλαβερά πράγματα είναι τόσο νόστιμα;

Γ. Γιατί αποκαλούμε τους ανθρώπους της Εποχής του Λίθου «τροφοσυλλέκτες»;

3

Σχηματίζω τον Ενεστώτα και τον Παρακείμενο των παρακάτω ρημάτων. Προσέχω να είναι στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
αλλάζω	
	έχουμε φωνάξει
βρίσκει	
	έχετε περιμένει
ανοίγουν	
	έχεις πάει

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ
διαμορφώνομαι	
	έχουν μπουκωθεί
βαφτίζεται	
	έχεις ψηθεί
ανακατευόμαστε	
	έχετε διαλυθεί

4

Συμπληρώνω τον πίνακα με τους βαθμούς των επίθετων.

ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ ΤΩΝ ΕΠΙΘΕΤΩΝ				
	Θετικός	Συγκριτικός	Σχετικός Υπερθετικός	Απόλυτος Υπερθετικός
	απλώς μια ιδιότητα	σύγκριση με άλλο	σύγκριση με όλα	η ιδιότητα στον μεγαλύτερο βαθμό
μονολεκτικά	γλυκός		-	
περιφραστικά	-			
μονολεκτικά	νόστιμος		-	
περιφραστικά	-			
μονολεκτικά	έξυπνος		-	
περιφραστικά	-			

7 Εξερευνώντας τη Διατροφή μας

5 Διορθώνω τα λάθη στους βαθμούς των επιθέτων.

Το μέλι είναι πολύ γλυκύτατη τροφή.

Ο μανάβης της γειτονιάς πουλούσε τα σύκα πολύ πανάκριβα.

Οι γυναίκες στην Εποχή του Λίθου ήταν πιο παχύτερες από ό,τι οι σύγχρονες.

Η Αφροδίτη του Βίλεντορφ είναι πολύ δημοφιλέστατο αγαλματίδιο.

6 Κλίνω τις συνεκφορές: ο φυσικός χυμός, η αυθεντική συνταγή.

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομαστική		
Γενική		
Αιτιατική		
Κλητική		
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ονομαστική		
Γενική		
Αιτιατική		
Κλητική		

7 Συμπληρώνω στον πίνακα τα επίθετα που παράγονται από τα εθνικά ονόματα.

Ιταλία	ιταλικός, -ή, -ό
Ελλάδα	
Ρωσία	
Τσεχία	
Ολλανδία	
Κροατία	

8

ΣΥΝΘΕΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Αναζητούμε τα εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι άνθρωποι στην Εποχή του Λίθου. Χωριζόμαστε σε ομάδες και η κάθε μία επιλέγει από ένα εργαλείο. Αναζητούμε πληροφορίες (ονομασία, χρήση, φωτογραφικό υλικό, σε ποιο μουσείο βρίσκονται) και ετοιμάζουμε μία ηλεκτρονική παρουσίαση.

9

Ψάχνω στο Εικονογραφημένο Λεξικό (Α΄, Β΄, Γ΄ δημοτικού) τη λέξη «υγεία» και συμπληρώνω τα κενά.

Σημασία:

Αντίθετο:

Συγγενικές λέξεις:

Ποια είναι η πρώτη λέξη της σελίδας και ποια η τελευταία;

..... και

Ποια λέξη προηγείται και ποια έπεται της λέξης «υγεία»;

..... και

10

Συμπληρώνω το σπιτάκι της οικογένειας «ΥΓΕΙΑ».

υγεία

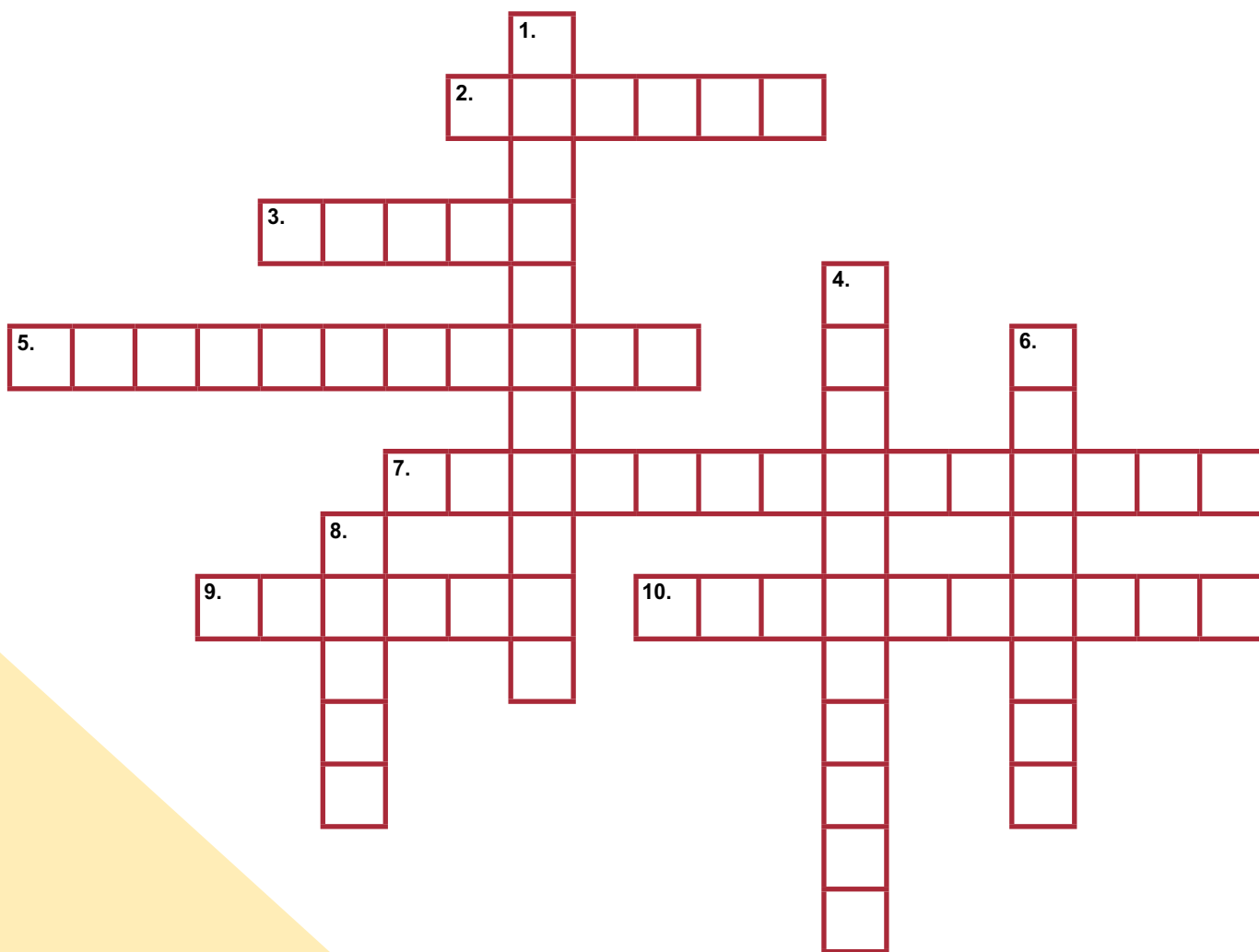
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Βάζω στο σταυρόλεξο τις ακόλουθες λέξεις.
Με καθοδηγεί ο αριθμός των γραμμάτων.

ΥΓΕΙΑ
ΠΕΙΝΑ
ΠΡΩΙΝΟ
ΨΥΓΕΙΟ

ΣΟΚΟΛΑΤΑ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΝΩ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΙ

ΑΓΑΛΜΑΤΙΔΙΟ
ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ
ΤΡΟΦΟΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Τι έμαθα σε αυτή την ενότητα;

1 το έμαθα άριστα

2 το έμαθα αρκετά

3 άρχισα να μαθαίνω

4 δεν το έμαθα καθόλου

Επίλεξε το χρώμα και τον αριθμό που αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σου στα βασικά θέματα της ενότητας.

1

2

3

4

Έμαθα πόσο σημαντική είναι η διατροφή μας για την υγεία μας.

Έμαθα ότι η διατροφή χαρακτηρίζει τους λαούς και τις χώρες.

Έμαθα να γράφω πλαγιότιτλους.

ΞΑΝΑΣΚΕΦΤΟΜΑΙ...

Τελικά, η διατροφή μας είναι πολλά περισσότερα από το τι θα φάμε σήμερα.
Επηρεάζει τόσο την υγεία μας όσο και την κοινωνία μας!

Ξανασκέφτομαι ότι θέλω να τρώω υγιεινά φαγητά. Θα φροντίσω να μάθω
να τα μαγειρεύω κιόλας!

Έχω μάθει πέντε νέες λέξεις; Ποιες είναι;

Έχουμε συνεργαστεί καλά στην ομάδα μας; Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε καλύτερα;

Λεξιλόγιο

Βασικές λέξεις ενότητας:

διατροφή, υγιεινή διατροφή, βιταμίνες, λαχανικά, φρούτα, γεύση, συνταγές μαγειρικής, σούπερ μάρκετ, τροφосуλλέκτης, σοκολάτα.

Αντίθετες λέξεις: υγιεινό - ανθυγιεινό, γλυκό - πικρό, φυσικό τρόφιμο - επεξεργασμένο τρόφιμο, πλούσιο σε βιταμίνες - πλούσιο σε ζάχαρη.

Βάσει του ν. 3966/2011, τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού/ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

